

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Κ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 | 15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1971 | ΑΡΙΘ. 14

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α'

XLI. Ἐκαστος ἡμῶν, ἀδελφοί, ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι εὐαρεστείτω τῷ Θεῷ ἐν ἀγαθῇ συνειδήσει ὑπάρχων, μὴ παρεκβαίνων τὸν ὀρισμένον τῆς λειτουργίας αὐτοῦ κανόνα, ἐν σεμνότητι. 2. οὐ πανταχοῦ, ἀδελφοί, προσφέρονται θυσίαι ἐνδελεχισμοῦ ἢ εὐχῶν ἢ περὶ ἁμαρτίας καὶ πλημμελείας, ἀλλ' ἢ ἐν Ἱερουσαλήμ μόνῃ· κάκει δὲ οὐκ ἐν παντί τόπῳ προσφέρεται, ἀλλ' ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ πρὸς τὸ θυσιαστήριον, μωμοσκοπηθὲν τὸ προσφερόμενον διὰ τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν προειρημένων λειτουργῶν. 3. οἱ οὖν παρὰ τὸ καθῆκον τῆς βουλήσεως αὐτοῦ ποιῶντές τι θάνατον τὸ πρόστιμον ἔχουσιν. 4. ὁρᾶτε, ἀδελφοί· ὅσα πλείονος κατηξιώθημεν γνώσεως, τοσοῦτα μᾶλλον ὑποκείμεθα κινδύνῳ.

1 Πρβ. Α' Κορ. 15,23. Α' Κλήμ. 37,3. 5. Πρβ. Ἐξοδ. 29,38-42. Ἀριθ. 6,13 ἐ.έ. 28,3-8. Λευϊτ. 4,3 ἐ.έ. 9,2 ἐ.έ. 14,13-17. 24-28. 11 Πρβ. Δευτ. 13,10 ἐ.έ. Λευϊτ. 17. Α' Κορ. 11,30.

1 ἡμῶν ΙΑΣ: ὑμῶν Α | 2 εὐαρεστείτω ΙΑΣ: εὐχαριστείτω Α | τῷ θεῷ: λ. τῷ Α | 5 προσευχῶν Ι | 6 πλημμελημάτων Ι | μόνῃ: λ. Ι | 10 βουλῆς Ι.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΩΜΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

(Ἀπόδοσις εἰς ἀπλὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν).

XLI. «Ὁ καθένας ἀπὸ ἡμᾶς, ἀδελφοί, εἰς τὸ ἰδιαιτέρον τάγμα πού ἀνήκει» νὰ εὐαρεστῇ τὸν Θεὸν ἔχων συνείδησιν ἀγαθὴν, χωρὶς νὰ παραβαίῃ τὸν ὠρισμένον κανόνα τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, μὲ σεμνότητα. 2. Δὲν προσφέρονται παντοῦ, ἀδελφοί, θυσίαι διαρκείας (ἄνευ διακοπῆς) ἢ χάριν τῶν προσευχῶν ἢ ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν καὶ πλημμελημάτων, ἀλλὰ εἰς μόνην τὴν Ἱερουσαλήμ· καὶ ἐκεῖ δὲ δὲν προσφέρεται ἡ θυσία εἰς ὅποιονδήποτε τόπον, ἀλλ' ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ πρὸς τὸ θυσιαστήριον, ἀφοῦ ἐξετασθῇ λεπτομερῶς τὸ προσφερόμενον διὰ τὴν θυσίαν ζῶον πρὸς ἀνεύρεσιν τυχόν ἐλλείψεων ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν προλεχθέντων λειτουργῶν. 3. Ἐκεῖνοι λοιπὸν πού κάμνουν κάτι πού εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ πρέπον τῆς θείας Αὐτοῦ βουλήσεως ἔχουν ὡς πρόστιμον τὸν θάνατον. 4. Βλέπετε, ἀδελφοί· ὅσον περισσοτέρας θείας γνώσεως ἔχομεν καταξιωθῆ ἀπὸ τὸν Θεόν, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ εἰς μεγαλύτερον κίνδυνον ὑποκείμεθα.

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

‘Ο «λευκός θάνατος».

Προσφάτως, καθ’ ἃ ἀναφέρει ὁ ἡμερήσιος Τύπος, συνελήφθησαν καὶ ἄλλοι ἔμποροι «τοῦ λευκοῦ θανάτου». Ἡ δραστηριότης τῶν ἐγκληματικῶν τούτων παραγόντων, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν νὰ κυκλοφοροῦν εἰς τὴν Χώραν μας, καὶ ἰδίως μεταξὺ τῆς νεολαίας, τὰ ναρκωτικά, ἐπεκτείνεται καὶ ἀποτελεῖ ἓνα ἐκ τῶν πρωτίστων κινδύνων διὰ τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν. Ἀπέναντί του, Ἑκκλησία καὶ Πολιτεία πρέπει νὰ ἐντεινόν τὰς προσπάθειάς των. Ἡ μὲν διὰ τοῦ διαφωτιστικοῦ ποιμαντικοῦ καὶ κατηχητικοῦ ἔργου της, ἡ δὲ διὰ τῆς ἐντάσεως τοῦ ἀγῶνος πρὸς συντριβὴν τῶν ἀσυνειδήτων διαδοτῶν τοῦ κακοῦ τούτου. Τὸ κακὸν αὐτὸ ἔχει φοβερὰν διάδοσιν εἰς ἄλλας Χώρας καὶ ἀποτελεῖ πλέον δυσίατον ἔλκος τῶν ἐκεῖ κοινωνιῶν. Εἶναι καιρὸς, εἰς τὴν Ἑλλάδα, νὰ προληφθῇ ἡ ἐπέκτασις του καὶ νὰ ληφθοῦν ὅλα τὰ πρὸς ἐκρίζωσίν του ἀπαιτούμενα μέτρα.

Οἰκουμενικὴ «ἀγοραφοβία».

Ἡ Ἑκκλησία τῆς Ἑλλάδος σήμερον τηρεῖ ἀξίεπαινον στάσιν ἔναντι τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως. Ἡ στάσις αὕτη διακρίνεται διὰ σύνεσιν καὶ φωτεινὴν τόλμην. Οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν ἄλλοτε ἐπικρατοῦσαν («οἰκουμενικὴν ἀγοραφοβίαν»), δηλαδὴ τὴν ἀκριτον καὶ παιδαριώδη πτόησιν ἔναντι τῶν ἑτεροδόξων Ἑκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, τὴν διεπομένην ἀπὸ τὸν φόβον μήπως ἡ Ὁρθοδοξία ἀλωθῇ. Ἡ τοιαύτη στάσις, τῆς ὁποίας κατάλοιπα ὑφίστανται ἀκόμη εἰς τὴν Χώραν μας, μαρτυρεῖ ἂν μή τι ἄλλο, τοῦλάχιστον ὅτι οἱ τηροῦντες αὐτὴν ἔχουν πολὺ μικρὰν ἰδέαν διὰ τὴν δύναμιν καὶ τὸ κάλλος τῆς Ὁρθοδοξίας, ὑπὲρ τῆς ὁποίας φαίνονται νὰ κόπτωνται. Ἡ πραγματικότης εἶναι πολὺ διάφορος. Ἡ Χριστιανοσύνη σήμερον νοσταλγεῖ, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε, τὰς ἀξίας τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως καὶ πρὸς αὐτὰς στρέφεται. Θὰ βοηθηθῇ δὲ νὰ τὰς ἐπανεύρῃ καὶ νὰ τὰς οἰκειοποιηθῇ, ἂν ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι παύσωμεν νὰ εἴμεθα κλεισμένοι εἰς τὸν ἑαυτὸν μας καὶ λάβωμεν ἐνεργωτέραν θέσιν εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν.

Ἱερεὺς Κύριλλος Μυρόβαλης.

Εἰς προσβύτης ἱερός, ὁ ἐν Λαγκαδᾶ προσβύτερος Κύριλλος Μυρόβαλης, ἐτέλεσε πρὸ ἡμερῶν εὐχαριστήριον Θεῖαν Λειτουργίαν ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 30ετίας ἀπὸ τῆς εἰσόδου του εἰς τὸν

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Κάθε χρόνο εορτάζομεν τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς Θεοτόκου ἀπὸ τὸν Ἀρχάγγελον Γαβριήλ. Εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Παρθένου ὀλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης ἐδέχθη τὴν χαρούμενην ἀγγελίαν, ὅτι θὰ ὑπάρξῃ γιὰ τὸν κόσμον σωτηρία, ὅτι ὁ Σωτὴρ πολὺ γρήγορα θὲ εἰσέλθῃ μέσα στὸν κόσμον μας, θὰ γεννηθῇ ἀνάμεσά μας, καὶ ὅτι καινούργιες ἡμέρες ἐλπίδος καὶ χαρᾶς γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα θὰ ἀνατείλουν.

Δὲν ἦτο καθόλου εἰδυλιακὴ ἡ ἐποχὴ ποὺ ἐδέχθη αὐτὸν τὸν Εὐαγγελισμόν. Δεινὰ προβλήματα τὴν ἐμάστιζαν. Ὅταν ὁ Ἄγγελος εὐαγγελίσθη τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Θεοτόκου, ἡ Ρώμη εἶχεν ἐπιβάλλει τὸ κράτος τῆς ἐφ' ὄλων τῶν λαῶν τῆς τότε Οἰκουμένης, οἱ δὲ λαοὶ αὐτοὶ ὑπέμειναν τὴν δυναστείαν τῆς, χωρὶς νὰ διεκδικοῦν τίποτε δι' ἑαυτούς, διότι εἶχον δευνοπαθήσει ἀπὸ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους τῆς ἐποχῆς τῆς Δημοκρατίας. Τὰ πάντα εἶχον ἐγκαταλειφθῆ εἰς τὴν εἰμαρμένην. Ὁ κόσμος εἶχε γεμίσει ἀπὸ καταχθόνιες καὶ πονηρὰς δυνάμεις, οἱ ὅποῖες καθὼς ἦσαν συνδεδεμένες μὲ τὴν ἀστρολογία τῆς ἐποχῆς καὶ τὴν λατρείαν τῶν οὐρανίων σωμάτων, εἶχαν δημιουργήσει τὴν πίστιν ὅτι κάποια ἀδύρητος ἀνάγκη κατευθύνει τὰ πάντα, καὶ ὅτι τίποτε εἰς τὸν κόσμον δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀλλάξῃ.

Ἡ ἰδιαιτέρα πατρὶς τοῦ Ἰησοῦ, ἡ Παλαιστίνη, δὲν ἀποτελεῖ ἐξαιρέσιν μέσα εἰς αὐτὴν τὴν γενικὴν εἰκόνα. Κατετρυχέτο ὑπὸ δεινῆς, ἐθνικῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς κρίσεως. Ὡρισμένοι εἶχον

Ἐφημεριακὸν κληρὸν. Περὶστοιχίζετο καὶ ἐβοηθεῖτο ἀπὸ τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ ἱερέως, τὸν Γεώργιον, ὅστις ἐφημερεύει εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Ἁγίας Παρασκευῆς Λαγκαδᾶ, καὶ τὸν Ἀθανάσιον, ἐφημερεύοντα εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Ἁγίου Νικολάου Θεσσαλονίκης. Ὁ καλὸς λευίτης, ὅστις σημειωτέον ἔχει καὶ ἐθνικὴν δοῶσιν ἀξιόλογον, τιμηθεὶς μὲ τὸ Ἀριστεῖον Ἀνδρείας κατὰ τὴν Μικρασιατικὴν ἐκστρατείαν, ὄχι μόνον ὑπερέτησεν ὁ ἴδιος τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἐφρόντισε νὰ χαρίσῃ εἰς τὸν κληρὸν τῆς καὶ τοὺς δύο μνημονευθέντας υἱοὺς του, παρασχωὼν οὕτω παράδειγμα πρὸς μίμησιν. Πράγματι, ἡ μερίμνα παντὸς Ἐφημερίου διὰ τὴν προώθησιν εἰς τὸν Κληρὸν τῶν νέων ἔχει τὴν καλυτέραν καὶ τὴν συγκλητικωτέραν ἀπόδοσίν τῆς, ὅταν ὁ Ἐφημέριος ἐπιτυχάνῃ τοῦτο πρωτίστως εἰς τὰ ἴδια αὐτοῦ τέκνα, ἢ δὲ χαρὰ τοῦ τότε εἶναι πλήρης.

υποταγῇ εἰς τὴν Ρώμην, ἐνῶ ἄλλοι εἰς ἓνα παροξυσμὸν δράματος καὶ ἀφροσύνης, ἀντέτασσαν βίαν εἰς τὴν ρωμαϊκὴν κατάκτησιν. Ἀναστάτωσις, ἀναβρασμὸς καὶ σύγχυσις ἐχαρακτήριζαν τὴν ἀτμόσφαιραν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ εὐηγγελίσθη τὴν Παρθένον. Ἐντὸς τῶν ἐπαναστατικῶν ζυμώσεων τῶν Ζηλωτῶν οἱ Φαρισαῖοι ἐκήρυτταν ὅτι ἡ τήρησις τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ, τὰ ἔργα τοῦ κόσμου, θὰ φέρουν τὸ ποθοῦμενον, τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ τὴν Ρώμην, καθὼς καὶ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἐθνικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἐπιδιώξεών του.

Ἡ ἐποχὴ ποῦ ὁ Ἄγγελος ἀπηύθυνε τὸν Εὐαγγελισμὸν πρὸς τὴν Θεοτόκον, δὲν ἦταν ἐποχὴ εἰδυλλιακὴ, ἀλλὰ μιὰ ἐποχὴ δυναμικῆς πολιτικῆς, κοινωνικῶν ἀγώνων, ἀνακατατάξεων, αὐταρκειῶν, ἀβεβαιοτήτος, ἀγωνίας, ρευστότητος καὶ πνευματικῆς συγχύσεως, ἓνας κόσμος πολὺ ὅμοιος μὲ τὸν ἰδικόν μας. Ἐν μέσῳ αὐτῆς τῆς καταστάσεως δὲν θὰ ἠμπορέσωμε νὰ ἀντιληφθῶμεν τὸ νόημα τοῦ χριστιανικοῦ Εὐαγγελισμοῦ πρὸς τὸν τότε κόσμον, ἂν δὲν ὁμιλήσωμε γιὰ τὶς μάταιες λύσεις, ποῦ ὁ κόσμος ἐκεῖνος ἐπροσπάθησε νὰ δώσῃ στὴν κρίσι ποῦ τὸν ἐβασάνιζε. Ἐτσι θὰ ἠμπορέσωμε νὰ διακρίνωμε τὸ νόημα τοῦ χριστιανικοῦ Εὐαγγελισμοῦ πρὸς τὸν ἰδικό μας κόσμο. Ποιῆς ἦσαν οἱ προσπάθειες ὑπερβάσεως τῆς κρίσεως τότε, καὶ ποῖο ἦτο τὸ νόημα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ πρὸς τὴν τότε ἀνθρωπότητα;

* *

Ὁ αὐτοκράτωρ Αὐγουστος προσπάθησε νὰ ἀναζωογονήσῃ τὶς παλαιὰς θρησκευτικὰς παραδόσεις καὶ νὰ τὶς συνδέσῃ μὲ τὴν λατρεία τοῦ ἡγεμόνος, τὴν αὐτοκρατορικὴν λατρεία, ποῦ ἔθεωρεῖτο ὡς ὁ συνεχτικὸς δεσμὸς τῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ ἀρχαϊστικὴ αὐτὴ προσπάθεια τοῦ Αὐγούστου, ποῦ ἀπὸ τοὺς ποιητὲς τῆς ἐποχῆς εἶχε χαρακτηρισθῆ καὶ αὐτὴ ὡς «Εὐαγγέλιον», ἀπέτυχε, διότι ἐστηρίχθη εἰς τὸ παρελθὸν καὶ εἰς ἓνα πολιτικὸν τέχνασμα, ὅπως ἦτο ἡ αὐτοκρατορικὴ λατρεία. Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ Ἰουδαϊσμός εἰς τὴν Παλαιστίνην προσπάθησε νὰ δώσῃ ἄλλη λύσι. Μετέτρεψε τὸν Θεὸν εἰς ὄργανον ἀνατροπῆς τῆς ρωμαϊκῆς τάξεως, εἰς ὄργανον ἐπιτυχίας τῶν ἐθνικῶν καὶ κοινωνικῶν ἰουδαϊκῶν ἐπιδιώξεων. Ἐτσι ὁ ἰουδαϊκὸς μεσσιανικὸς ἀποκαλυπτικὸς παράδεισος θὰ ἀντικαθιστοῦσε τὴν ρωμαϊκὴν κόλασιν ἐντὸς τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ καὶ ἡ λύσις αὐτὴ ἀπέτυχε. Ὁ Θεὸς δὲν ἐπενέβη ὑπὲρ τοῦ λαοῦ Του, ὅταν ἐπαναστάτησε κατὰ τῆς Ρώμης. Οἱ δίκαιοι τοῦ Ἰσραὴλ διέπρατταν ἓνα κοινὸν λάθος: Ἐβλεπαν δηλ. τὸ κακὸν μόνον εἰς τοὺς ἀντιπάλους των καὶ δὲν ὑποψιάζοντο τί θὰ συνέβαινεν εἰς τοὺς ἰδίους, ἂν κατὰ κάποιον τρῶ-

πον, θεῖον ἢ ἀνθρώπινον, ἀντικαθιστοῦσαν τὴν Ρώμην εἰς τὴν διακυβέρνησιν τοῦ κόσμου. Ἄλλη προσπάθεια ἀντιμετωπίσεως τῆς κρίσεως ἦτο ὁ Στωϊκισμὸς εἰς τὴν ἐπίσημον φιλοσοφικὴν καὶ τὴν λαϊκὴν του ὑπὸ τῶν κυνικῶν θεοκηρύκων διατύπωσιν. Οἱ Στωϊκοὶ ἐζήτησαν τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος κατακορύφως, διὰ τῆς ἀποσπάσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὰς συγκεκριμένας συνθήκας τῆς ζωῆς καὶ τὰς ἀντιστοίχους εὐθύνas. Ἐκήρυξαν τὴν «ἀπάθειαν» καὶ τὴν «ἀταραξίαν». Ὁ ἀνθρώπος πρέπει νὰ ἀναζητήσῃ μόνον εἰς τὸν ἐσωτερικόν του κόσμον τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐτυχίαν, καθιστάμενος ἐλεύθερος ἀπὸ οἰασδήποτε ἐξωτερικὰς ἐξαρτήσεως.

Μέσα σ' αὐτὴν τὴν ἀναστάτῳσιν καὶ τὴν σύγχυσιν ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου ἔφερε τὸν Εὐαγγελισμὸν εἰς τὴν Παρθένον. Ποιὸ ἦταν τὸ νόημα αὐτοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ; Ὁ Εὐαγγελισμὸς ἔχει τὴν ἐννοίαν πὼς ἡ λύσις τοῦ ἀνθρωπίνου δράματος, ὑφ' οἰανδήποτε μορφήν καὶ εἰς οἰανδήποτε ἐποχὴν, δὲν ἢμπορεῖ νὰ δοθῇ ἐκ τῶν δυνάμεων τῆς ἱστορίας. Οὔτε ὁ ἀρχαῖσμος τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου, οὔτε ὁ φουτουρισμὸς τῶν Ἰουδαίων ἐπαναστατῶν, οὔτε ὁ ὀρθολογισμὸς καὶ ἡ ἐσωτερικότης τῶν Στωϊκῶν ἠδύνατο νὰ ὀδηγήσῳ εἰς τὴν λύσιν τῆς κρίσεως. Ὁ ἀνθρώπος, σὰν ἀνθρώπος, εἶναι ἐξηρημένος ἀπὸ τὸν Δημιουργό του. Γι' αὐτὸ τὸ πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου μέσα στὴν ἱστορία εἶναι πρόβλημα σχέσεώς του πρὸς τὸν Δημιουργό. Γι' οὗτο κι' ἡ λύσις τοῦ προβλήματος ἔρχεται στὸν ἀνθρώπο ἀπὸ τὸν Θεόν, ἔξω ἀπὸ τὴν ἱστορία, καὶ τοῦ προσφέρεται γιὰ νὰ τὴν δεχθῇ. Ἡ ἀπάντησις τοῦ Θεοῦ στὸ πρόβλημα τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας εἶναι ἡ ἀποστολὴ τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χριστὸς μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατόν του, γίνετα ὁ γενάρχης μιᾶς νέας ἀνθρωπότητος, ποὺ χαρακτηριστικόν της εἶναι ἡ αὐτοπροσφορὰ καὶ ἡ δακονία τοῦ κόσμου, εἶναι ὁ Σταυρὸς, καρπὸς δὲ αὐτῆς τῆς διακονίας εἶναι ἡ ἀνάστασις. Ὁ Χριστὸς ὑπερένικησε τὴν ἑλληνιστικὴν ἀντίθεσιν Θεοῦ καὶ κόσμου, πνεύματος καὶ ὕλης, εἶδε τὴν ἱστορίαν ὄχι ὡς τὸ πεδίον ἐκπτώσεως τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν, ἀλλ' ὡς τὸ πεδίον τῆς σωζούσης ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀνταποκρίσεως ἢ μὴ ἀνταποκρίσεως τοῦ ἀνθρώπου, μὲ κατάληξιν τὴν πραγματοποίησιν τοῦ τελικοῦ σκοποῦ τῆς ἱστορικῆς πορείας, ποὺ εἶναι ἡ δημιουργία μιᾶς κοινότητος ἀνθρώπων, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ κυριαρχῇ ὁ Θεός, κι' ὄχι ἡ ἁμαρτία καὶ τὸ κακόν. Ἡ ἀπάντησις ποὺ ἔδωσε ὁ χριστιανισμὸς εἰς τὸ πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἱστορίας, δὲν ἦτο οὔτε εἶναι οἰοσδήποτε ἀρχαῖσμος ἢ ἐπαναστατικὸς φουτουρισμὸς, ἢ μιὰ πνευματικὴ ἀπόσπασις, ἀλλὰ μεταμόρφωσις μὲ ἀφετηρίαν τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ χριστιανισμὸς κατεπολέμησε ὄχι μόνον τὴν αὐταρέσκειαν καὶ αὐτοπεποιθήσιν τῆς

Ρώμης, τῆς ἰουδαϊκῆς ἐπαναστάσεως καὶ τοῦ ψευδοευλαβοῦς φαρισαϊσμοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς μοιρολατρικὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς, τὴν ἀποψιν δηλ. ὅτι ὁ κόσμος εἶναι καταδικασμένος ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν πονηρῶν καὶ ἀντιθέων δυνάμεων. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τοῦ Ἁγγέλου πρὸς τὴν Παρθένον, ὡς ἐκπρόσωπον τῆς ἀνθρωπότητος, «Χαῖρε Κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ...», προοιωνίζεται αὐτὴν τὴν νέαν ζωὴν ποῦ ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ εἰς τὸν κόσμον, διὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Χριστοῦ. Πράγματι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀπαισιοδοξίαν τοῦ τότε κόσμου, ὁ Χριστὸς ἔγινε ἀφετηρία καὶ πηγὴ δυνάμεως γιὰ ἓνα νέον ξεκίνημα τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἄλλὰ καὶ σήμερον ὁ χριστιανικὸς κόσμος ἀντιμετωπίζει, μὲ ὀλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα, τρομακτικὸν ἀδιέξοδον. Ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης εὐρίσκεται εἰς καθολικὴν ἀναταραχὴν. Ὅσαι αἱ αὐθεντίαί ἐχουν κλονισθῇ καὶ οὐδεμίαν ἔννοια τάξεως εἶναι παραδεκτὴ, ὅπως ἦτο ἄλλοτε, ἐνῶ ἡ ἐπιστήμη, ἰδιαιτέρως ἡ διαστημικὴ καὶ ἡ βιολογία, δημιουργοῦν ταχύτατα συνθῆκες μιᾶς καθολικῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν. Ἡ καταστροφή τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι σήμερα μιὰ ἀπλὴ διαδικασία, ἐνῶ ἡ βιολογία ὑπόσχεται ἢ ἀπειλεῖ μὲ νέες δημιουργίαι ἀνθρωπίνων ὀργανισμῶν. Ὡσὰν νὰ μὴν ἔφθανε ἡ κοινωνικὴ ἀναταραχὴ, ἤλθον μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον τὰ ἄλλα εἰς ὠρισμένους ἰδιαίτατο ἐπιστημονικοὺς τομεῖς, ὅλα δὲ αὐτὰ ὠδήγησαν τὸν ἀνθρώπον εἰς μίαν πλήρη ἀβεβαιότητα γιὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Ἐν μέσῳ πολέμου καὶ ἀκοῆς πολέμων, ἐν μέσῳ μιᾶς γενικῆς ἀνατροπῆς, ὁ Εὐαγγελισμὸς τοῦ Ἁγγέλου πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα προσλαμβάνει ἰδιαιτέραν σημασίαν.

Ὁ Εὐαγγελισμὸς πρὸς τὴν Παρθένον, ἡ ἀποστολὴ τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον, σημαίνουν ὅτι ὁ κόσμος, σὰν δημιούργημα τοῦ Θεοῦ, εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης Του. Τὸ μήνυμα αἰσιοδοξίας ποῦ σκορπάει ὁ Εὐαγγελισμὸς, στηρίζεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ὁ Χριστὸς ἔγινεν ἓνα μὲ τὸν κόσμον μας, ἐπῆρε τὴν σάρκα τοῦ κόσμου καὶ τὴν ἔκαμε ἰδική του, ὁ Θεὸς ἔγινεν ἀνθρώπος, ἔγινε ἓνα μὲ τὴν φύσιν μας, καὶ αὐτὸ σημαίνει πῶς ἡ ἀνθρωπίνην ἱστορίαν στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ δὲν εὐρῆκε μόνον τὴν δικαίωσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀσφάλειάν της. Ὅσοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι οἱ καταχθόνιαι καὶ πονηρὰς δυνάμεις ποῦ ἐνεργοῦν ἀρνητικὰ καὶ καταστρεπτικὰ, ὅσονδήποτε δύσκολαι ὥρες καὶ ἂν περὶ τὴν ἀνθρωπότητος σὲ μιὰ σημαντικὴ καμπὴ τῆς πορείας της, ὅπως ἡ σημερινή, γιὰ τοὺς χριστιανοὺς ὑπάρχει πάντοτε σὰν βασικὸ δόγμα τῆς πίστεώς των ἡ πεποιθήσις εἰς τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς τὸ ὅτι ἡ ἀνθρωπότης, παρ' ὅλας τὶς περιπέτειαι καὶ τοὺς κινδύνους, θὰ φθάσῃ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Εὐαγγελισμὸς εἶναι ἓνα μήνυμα ἐλπίδος καὶ προσδοκίας δι' ἓν καλύτερον μέλλον. Ἡ ταπεινὴ ἠθικὴ στάθμη, ἡ διανοητικὴ σύγχυσις, τὰ τεράστια μέσα καταστροφῆς, τὸ ἄγχος ἐνώπιον τῶν ηὔξημένων εὐθυνῶν μας καὶ τὸ αἶσθημα ἀνασφαλείας ὀδηγοῦν εἰς τὸν φόβον καὶ εἰς τὴν ἀπόγνωσιν. Αὐτὴν λιγοπολὺ ἐκφράζουν καὶ ὅλες οἱ προσπάθειες ἐξόδου ἐκ τῆς κρίσεως. Ἡ σύγχρονος φιλολογία, τὸ θέατρον καὶ ὁ κινηματογράφος ἐκφράζουν ἔντονα αὐτὴν τὴν ἀπελπισία. Ἀντιθέτως, ὁ Εὐαγγελισμὸς πρὸς τὴν Παρθένον ἐκφράζει ἓνα μήνυμα αἰσιοδοξίας, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι καὶ θὰ εἶναι ὁ βασιλεὺς τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, ὅτι ἡ ἀλήθεια, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀγάπη εἶναι ὁ ἀληθινὸς ἄρτος τῆς ἀνθρωπίνης καθημερινῆς ζωῆς καὶ ὅτι τελικῶς θὰ θριαμβεύσουν αἱ γενικῶς ἀνεγνωρισμένοι ἄρχαι τῆς ἀνθρωπότητος. Ὅσον καὶ ἂν εἶναι ἀνάξιος ἢ μηδαμινὸς ὁ ἄνθρωπος μέσα στὴν κατάπτωσί του, εἶναι συγχρόνως ἢ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, εἶναι ὁ ἄνθρωπος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐναντίον τοῦ ὁποίου «πύλαι Ἄδου οὐ κατισχύσουσιν». Ὁ κόσμος, ὅσον καὶ ἂν εἶναι πικροὶ οἱ καρποὶ τῶν ἁμαρτιῶν του, δὲν εἶναι καταδικασμένος νὰ μετατραπῇ εἰς κόλασιν, διότι ὑπάρχει καὶ ὁ παράδεισος τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ὁ πυρετὸς τῆς διαστημικῆς μας πυρηνικῆς περιπετείας θὰ περάσῃ, καὶ οἱ ἀπειλὲς τῶν βιολόγων γιὰ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου μέσα εἰς τὶς νέες δυνατότητες τῆς ἐπιστήμης θὰ κατασταλάξουν τελικῶς εἰς ὀρισμένα πορίσματα. Ἦλθαν πολλὰ μαζὶ, καὶ σὲ μιὰ ἐποχὴ πού ἦταν ἤδη φορτωμένη ἀπὸ ἄλλα προβλήματα, καθόλου εὐκόλα. Οἱ μεγάλες ἀλλαγές καὶ μεταμορφώσεις μέσα στὸν κόσμον δὲν γίνονται ποτὲ χωρὶς ὀδύνας καὶ χωρὶς κινδύνους. Ἄλλωστε, καὶ ἄλλοτε ὁ κόσμος ἐπέρασε ἀπὸ συγκλονιστικὰς περιπέτειες καὶ ἐπέζησε. Ἡ διαστημικὴ ἐποχὴ, ὁποιαδήποτε προβλήματα κι' ἂν δημιουργήσῃ, σίγουρα θὰ ἀποκαλύψῃ κοντὰ εἰς τὶς κοινωνικὰς καὶ τὶς κοσμικὰς διαστάσεις τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Κι' ἡ βιολογία, ὅσεσδήποτε ἀλλαγές κι' ἂν ἐξαγγείλῃ κι' ὅσουσδήποτε φόβους κι' ἂν μᾶς γεννάῃ, κατὰ κάποιον τρόπο συγχρόνως αἰσθητοποιεῖ τὴν δυνατότητα μιᾶς μεταμορφώσεως, γιὰ τὴν ὁποία ἐντὸς μιᾶς ἐσχατολογικῆς προοπτικῆς μιλάει καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Μέσα εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ οἱ ἄνθρωποι θὰ φέρουν νέα σώματα καὶ νέες καρδίαι, γιὰ νὰμποροῦν νὰ ζήσουν μέσα εἰς τὶς νέες συνθήκας τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης.

Αὐτὰ τὰ αἰσθήματα αἰσιοδοξίας καὶ ἐλπίδος ἅς γεννήσῃ μέσα μας ἡ θρησκευτικὴ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΟΥΡΙΔΗΣ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Τ Ε Χ Ν Η Κ Α Ι Η Θ Ι Κ Η *

Α'

Ἐφοῦ εὐχαριστήσω τὸν Πρόεδρον καὶ τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐνώσεως «Θέαμα καὶ Νεότης», διὰ τὴν τιμητικὴν πρόσκλησιν νὰ ὁμιλήσω εἰς τὴν ἐκλεκτὴν αὐτὴν συγκέντρωσιν καὶ ἄφοῦ τοὺς συγχαρῶ διὰ τὴν λαμπρὰν τῶν δρᾶσιν, ἣτις ἀποβλέπει εἰς τὴν περιφρούρησιν τῆς νεότητος ἐκ τῶν διαφόρων κινδύνων, εἰσέρχομαι εἰς τὴν διαπραγμάτευσιν τοῦ θέματος μου, ὅπερ ἐπέλεξα, διὰ νὰ ἐντάσσεται τοῦτο τόσον εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς Ἐνώσεως, ὅσον καὶ εἰς τὰ πλαίσια τῆς διοργανωθείσης ὑπ' αὐτῆς σταυροφορίας πρὸς προστασίαν τῆς νεότητος. Εἰδικώτερον εἰς τὴν παροῦσαν διάλεξιν ἐντὸς τῶν ὑπὸ τῆς κληψύδρας καθοριζομένων ὁρίων θὰ ἐξετάσωμεν φαινομενολογικῶς τὸ ζήτημα τῶν ποικίλων σχέσεων καὶ συναρτήσεων τῆς Τέχνης πρὸς τὰς ἠθικὰς ἀξίας, διὰ νὰ καταλήξωμεν εἰς δεοντολογικὰς τινας ὑποδείξεις.

Ἐναντίον τῆς ἀντιλήψεως, ὅτι ἡ Τέχνη σχετίζεται καὶ συναρτᾶται ὄντολογικῶς καὶ δεοντολογικῶς πρὸς τὰς ἠθικὰς ἀξίας ἐστράφησαν μερικοὶ αἰσθητικοὶ ἢ καὶ καλλιτέχναι, οἵτινες ἐρμηνεύοντες κατὰ τρόπον ριζοσπαστικὸν τὸ περὶ τῆς αὐτονομίας καὶ αὐτοτελείας τῆς Τέχνης διατυπωθὲν δόγμα «ἡ τέχνη διὰ τὴν τέχνην» (Part pour l'art) καὶ ἐπικαλοῦμενοι ἐπὶ πλέον τὸ δικαίωμα τῆς τόσον κακοποιηθείσης ἐννοίας τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας, «ἐλευθερίαν ἐπαγγελλλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς» (Β' Πέτρ. β', 19) δικαιολογοῦν πᾶσαν ἠθικὴν ἀσυδοσίαν τῆς Τέχνης καὶ τὴν δι' αὐτῆς προβολὴν τοῦ ἀχαλινώτου ἐρωτισμοῦ, τῶν ἠθικῶν διαστροφῶν, καὶ τῆς καταρρακώσεως πασῶν τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν. Καὶ οὐ μόνον δικαιολογοῦν τὴν κατάστασιν αὐτὴν τοῦ καλλιτεχνικοῦ ἐκφυλισμοῦ, ἀλλὰ καὶ θεω-

* Διάλεξις γενομένη ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας κατὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἐνώσεως «Θέαμα καὶ Νεότης» ὀργανωθεῖσαν «Ἑβδομάδα» πρὸς χάριν τῆς νεότητος.

ροῦν ὡς ὀπισθοδρομικοὺς καὶ ἀντιδραστικοὺς πάντας, ὅσοι θὰ διεννοῦντο νὰ ὑποδείξουν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξαλείψεως τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἀσυδοσίας. Ἡ ἐπιχειρηματολογία τῶν ἐξαντλεῖται εἰς μερικὰ ἀνεδαφικὰ καὶ κενὰ οὐσιαστικοῦ περιεχομένου συνθήματα: «Δὲν πρέπει νὰ καταλυθῆ ἡ ἐλευθερία τῆς Τέχνης»· «πρέπει νὰ διαφυλαχθῆ ἡ αὐτονομία καὶ ἀνεξαρτησία τῆς Τέχνης». «Ἡ Τέχνη δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν Ἠθικὴν»· «ἡ Τέχνη πρέπει νὰ δίδῃ ρεαλιστικὴν εἰκόνα τῆς πραγματικότητος» κ.ο.κ. Εἰς τὸν κριτικὸν ἔλεγχον τῶν συνθημάτων τούτων ἀποβλέπει ἀκριβῶς ἡ παροῦσα ὁμιλία.

1) Ἐν πρώτοις θὰ ἠδυνάμεθα ἐξ ἐπόψεως αὐστηρῶς αἰσθητικῆς νὰ υἱοθετήσωμεν τὴν ἀντίληψιν περὶ αὐτονομίας, αὐτοτελείας καὶ ἀνεξαρτησίας τῆς Τέχνης. Ἡ Τέχνη εἶναι τομεὺς ἢ στοιχεῖον τοῦ πολιτισμοῦ αὐτόνομον, διότι ἔχει ἀξιολογικὸν περιεχόμενον, διάφορον τοῦ ἀξιολογικοῦ περιεχομένου τῶν λοιπῶν τομέων τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐὰν ἡ Ἐπιστήμη εἶναι πραγματοποίησις τῆς ἀξίας τῆς γνώσεως, ἐὰν ὁ Ἠθικὸς βίος πραγματοποιῆ τὰς ἠθικὰς ἀξίας, ἐὰν ὁ οἰκονομικὸς βίος εἶναι ἡ πραγματοποίησις τῶν οἰκονομικῶν ἀξιῶν, ἡ Τέχνη εἶναι ἡ πραγματοποίησις τῶν αἰσθητικῶν ἀξιῶν, τοῦ Ὁραίου. Ὡστε ἡ Τέχνη ἀνταποκρίνεται εἰς ἰδιαιτέραν ἀξιολογικὴν προδιάθεσιν καὶ κατεύθυνσιν, ἐγκεχωραγμένην εἰς τὴν ψυχὴν, ἔχει ἐντὸς τῆς ὀργανικῆς ὁλότητος τοῦ πολιτισμοῦ λειτουργίαν σαφῶς καθωρισμένην, κέκμηται ἴδιον νόημα, ἐκπληρῶνει ὀρισμένον σκοπὸν καὶ ἔχει ἀναμφιβόλως αὐτονομίαν καὶ αὐτοτέλειαν ἔναντι τῶν λοιπῶν τομέων τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐκ τῆς ἐπόψεως ταύτης ἀσφαλῶς ἰσχύει δι' αὐτὴν ἡ ἀπὸ πάσης ἐξωκαλλιτεχνικῆς συνδέσεως ἐλευθερία συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχήν· «Ἡ Τέχνη διὰ τὴν Τέχνην». Τούτων οὕτως ἐχόντων, οὔτε ἡ Τέχνη ἔχει ὡς κύριον στόχον τῆς τὴν πραγματοποίησιν ἠθικῶν σκοπῶν, οὔτε οἱ καλλιτέχναι εἶναι πρὸ παντὸς ἠθικολόγοι, οὔτε ἐπιτρέπεται, ὡς συμβαίνει λ.χ. εἰς μεγάλην ἔκτασιν ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἐνώσει, νὰ δημιουργοῦν οὗτοι ἔργα «κατὰ παραγγελίαν», τὰ ὁποῖα προκαλοῦν τὰς εἰρωνείας καὶ αὐτῶν τῶν ρώσων. ὡς δύναται τις νὰ διαπιστώσῃ εἰς τὰ σατυρικὰ ἢ χιουμοριστικὰ ἔργα τῶν σοβιετικῶν θεατρικῶν

Ο ΠΟΛΥΤΙΜΟΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ

«Ἄλλ' ἄτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἤγγισαι
διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν». (Φίλιπ. γ' 7).

1. Τίς ἐστὶν ὁ πολῦτιμος μαργαρίτης.

Κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλίαν Του ὁ Κύριος, μεταξὺ τῶν ἄλλων τὰ ὅποια μὲ τόσῃν μεθοδικότητᾳ, ὡς Μέγας Διδάσκαλος, ἐδίδαξεν, ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ἀκολουθήσαντας Αὐτὸν μαθητάς, ἐτόνισε τὴν ἐξαιρετικὴν σημασίαν τῶν δογμάτων τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἐπέστησε τὴν προσοχὴν των, ὅπως μὴ παραδίδουν ἀβασανίστως εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα ἄπιστον τοὺς πολυτίμους μαργαρίτας τοῦ Εὐαγγελίου. Διότι, τί εἶναι δυνατὸν νὰ συμβῆ; Ὁ ἄπιστος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐνόησῃ τὴν ὑψηλὴν καὶ σωτηριώδη σημασίαν τῶν δογμάτων τῆς πίστεως. Καὶ μὲ τρόπον, ὁ ὅποῖος διακρίνει τοὺς χοίρους, θὰ ποδοπατήσῃ τὰ ἅγια, μὴ εὐρίσκων δὲ αὐτὰ ἀναλώσιμα καὶ χρήσιμα διὰ τὸν στόμαχον, θὰ στραφῆ ἐναντίον μας. Τοῦτ' αὐτὸ θὰ πράξῃ καὶ ὁ κύων.

Ἐχρησιμοποίησεν ὁ Κύριος δύο ἀκάθαρτα καὶ εὐερέθιστα ζῶα, διὰ νὰ μᾶς δώσῃ δι' αὐτῶν τὴν εἰκόνα τῶν διαθέσεων τοῦ

ἐπιθεωρήσεων (Εὐαγγέλιον Θεοδώρου, Ἐντυπώσεις ἐκ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, ἐν Ἀθήναις 1965, σελ. 33). Ἡ καλλιτεχνικὴ πρᾶξις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἰδολογικῶς δὲν εἶναι ἠθικὴ πρᾶξις ἢ διδασκαλία.

2) Ἄλλ' ἢ διαφορὰ δύο αὐτονόμων πολιτιστικῶν τομέων οὐδόλως σημαίνει καὶ χωρισμὸν αὐτῶν. Τὸ «ἄλλως εἶναι» οὐδόλως σημαίνει κατ' ἀρχὴν «κεχωρισμένως εἶναι». Παρὰ τὰς διαφορὰς καὶ τὴν αὐτονομίαν τῆς Τέχνης ἐξ ἑνὸς καὶ τῆς ἠθικῆς σφαίρας ἐξ ἑτέρου αἱ δύο αὗται περιοχαὶ τοῦ πνευματικοῦ βίου δὲν εἶναι κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλὰ συνδέονται καὶ συναρτῶνται πρὸς ἀλλήλας. Ἡ σύνδεσις καὶ συνάρτησις Τέχνης καὶ ἠθικῶν ἀξιῶν ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἐξετάσεως τόσον τῆς οὐσίας τῆς Τέχνης, ὅσον καὶ τῆς οὐσίας τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ἀπίστου, τοῦ ζῶντος βίον ἀσεβῆ καὶ ἀκόλαστον, ἔναντι τῶν ἡθικῶν παραγγελμάτων καὶ τῶν ὑψηλῶν δογμάτων τοῦ Εὐαγγελίου Του. Καὶ χαρακτηριστικῶς ἐτόνισε: «Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ στραφέντες ρήξωσιν ὑμᾶς» (Ματθ. ζ' 6). "Ὅπως οἱ χοῖροι, οὕτω καὶ οἱ ἐν ἀμαρτίαις κυλιόμενοι ἄνθρωποι δὲν ἔχουν τὴν ἱκανότητα ν' ἀναγνωρίσουν τὴν ὑπεροχὴν τῆς πνευματικῆς ζωῆς, πολὺ δὲ περισσότερον νὰ διακρίνουν τὴν ἀμύθητον ἀξίαν τῶν μυστηρίων τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ ἱερός Χρυσόστομος: «Οὐδὲ γὰρ ὁ χοῖρος οἶδε τί ἔστι μαργαρίτης, ὥσπερ οὐδὲ οἱ ἀσεβεῖς, τίνα ἔστι τὰ ἅγια».

Ἡ ἀσέβεια καὶ ἡ ἀμαρτωλότης παραμορφώνουν τὴν ὀρθὴν τῶν πραγμάτων ἔννοιαν καὶ δημιουργοῦν μίαν ἀνάτονον πνευματικὴν μυωπίαν. Διὰ τοῦτο ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἶπεν: «Οὐκ οἶδατε ὅτι ἄδικοι βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσι;» (Α' Κορ. στ' 9). Διότι διὰ νὰ γίνῃ τις κληρονόμος τοῦ Θεοῦ καὶ μέτοχος τῆς ἐπουρανίου βασιλείας θὰ πρέπει νὰ τηρήσῃ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ τὰ παραγγέλματα τοῦ Εὐαγγελίου, νὰ γίνῃ κοινωνὸς τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ. Νὰ κατανοήσῃ δηλαδή, ὅτι ἐν τε τῷ παρόντι κόσμῳ καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ δὲν ὑπάρχει πολυτιμότερον ἀγαθόν, πολυτιμότερος μαργαρίτης, ἀπὸ τὸν Χριστὸν τὸν Ἐσταυρωμένον. "Ὅσοι κατηξιώθησαν τῆς χάριτος νὰ ἐλκυσθῶσιν ἀπὸ τὸ θεῖον φῶς, ἀπὸ τὴν λάμψιν τοῦ μαργαρίτου τούτου, ἐθυσίασαν τὰ πάντα, ἀκόμη καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν των, ὅπως ἐνωρύτερον καὶ ταχύτερον γίνωσι κάτοχοι τοῦ θησαυροῦ τούτου. Ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος ὁ Ἀντιοχείας, γράφων πρὸς τοὺς Ρωμαίους, ὀλίγον πρὸ τοῦ μαρτυρίου του, παρακαλεῖ τούτους μετ' ἰδιαιτέρας θερμότητος, ὅπως μὴ παρεμποδίσωσι καθ' οἰονδήποτε τρόπον τὴν ὑπὸ τῶν θηρίων ἀνάλωσιν τοῦ σώματός του, ἵνα τὸν μέγιστον μαργαρίτην, τὸν Χριστὸν, ὅσον τάχιον ἐπιτύχῃ «πῦρ καὶ σταυρός, θηρίων τε συστάσεις, ἀνατομαί, διαιρέσεις, σκορπισμοὶ ὀστέων, συγκοπὴ μελῶν, ἀλεσμοὶ ὄλου τοῦ σώματος, κακαὶ κολάσεις τοῦ διαβόλου ἐπ' ἐμὲ ἐρχέσθωσαν, μόνον ἵνα τοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω» (Ἰγν. Ρωμ. ε' 2). Ἄλλ' ὁ Ἰγνάτιος ἀνῆκει, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν χορείαν τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, οἵτινες, ἀναγνωρίσαντες τὴν ἀξίαν τοῦ πολυτιμοῦ μαργαρίτου καὶ νομίσαντες τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ «σκύβαλα εἶναι» (Φιλιπ. γ' 8) ἔσπευδον νὰ κερδηθῶσι τὸν Χριστὸν ἀντὶ πάσης θυσίας. Διότι δι' ἄνδρα τῆς ἀγιότητος τοῦ Θεοῦ Παύλου καὶ Ἰγνατίου, οἵτινες περιέφερον ἐν τῷ σώματι των τὰ στίγματα τοῦ σταυροῦ, οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ εἶχεν ἀξίαν τινὰ ἔναντι τῆς ἀνεκλαλήτου χαρᾶς καὶ τῆς εὐδαιμονίας,

τὴν ὁποῖαν ἐξησφάλιζεν εἰς αὐτοὺς ὁ Χριστός· «Οὐδέν μοι ὠφελήσει τὰ πέρατα τοῦ κόσμου, οὐδὲ αἱ βασιλεῖαι τοῦ αἰῶνος τούτου. Καλὸν μοι ἀποθανεῖν εἰς Χριστὸν ἢ βασιλεῦειν τῶν περάτων τῆς γῆς» (Ἰγν. Ρωμ. στ' 1).

2. Σχέσις μαργαρίτου καὶ βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

Ποῦ ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον ἢ μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἔνωσις; Εἰς τὴν ἐπουράνιον βασιλείαν. Διότι ὁ Χριστὸς ἐπὶ τούτῳ ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, ἵνα διὰ τοῦ κηρύγματός του σώσῃ τοὺς πιστεύοντας καὶ παραστήσῃ αὐτοὺς ἀμώμους ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας τοῦ Πατρὸς. Πρὸς αὐτὴν ὁδεύομεν, ἵνα τύχωμεν τοῦ στεφάνου τῆς ζωῆς. Διότι «οὐκ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν» (Ἐβρ. ιγ' 14). Διὰ τοῦτο οἱ τὸν πολῦτιμον μαργαρίτην κατέχοντες, καὶ τοιοῦτοι εἶναι πάντες ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθησαν, πρέπει νὰ γρηγορῶσι διαρκῶς μήπως, εἴτε ἐξ ὀλιγορίας εἴτε ἐξ ἐπιτηρείας τοῦ ἀντιδίκου, παραδώσωμεν «τὰ ἄγια τοῖς κυσί», ἢ βάλωμεν τοὺς μαργαρίτας «ἐμπροσθεν τῶν χοίρων» (Ματθ. ζ' 6). Ὑπάρχουν δὲ τόσα καὶ τόσα σκάνδαλα εἰς τὸν κόσμον, ὥστε οὐδεὶς δύναται νὰ καυχᾶται ὅτι θὰ κατάσχη μέχρι τέλους βεβαίαν τὴν ἐλπίδα τῆς κλήσεως. Πᾶσα καύχησις πρέπει νὰ γίνηται ἐν Κυρίῳ. Αἱ μεθοδεῖαι τοῦ διαβόλου εἶναι ἱκαναὶ νὰ ἀμβλύνουν τὴν ἐπαγρύπνησίν μας καὶ νὰ μᾶς παρασύρουν εἰς φροντίδας ἢ τέρψεις κοσμικὰς ἢ νὰ αἰχμαλωτίσωσι τὴν ψυχὴν μας μὲ θησαυροὺς ἐπιγείους. Τότε πλέον ἀπωλέσαμεν τὸν πολῦτιμον μαργαρίτην. Ἐπαγιδεύθημεν ὡς ἄλογα θηράματα, ἐμπροσθέντες εἰς τὴν ἐνέδραν τοῦ πονηροῦ. Ποῦ εἶναι λοιπὸν ἡ καύχησις ἡμῶν; Ἐξεκλείσθη, διότι δὲν ἐστηρίζετο καὶ δὲν ἐνεδυναμοῦτο ὑπὸ τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος τοῦ Κυρίου. Διὰ τοῦτο ὁ θεὸς Παῦλος, διὰ νὰ προστατεύσῃ τοὺς πιστοὺς τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἐφέσου ἀπὸ τὰ ποιηκίλα τεχνάσματα τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ἀφοῦ ὑπογραμμίζει ὅτι δὲν πρέπει νὰ στηρίζωνται εἰς τὴν ἰδικὴν των δύναμιν, ἀλλὰ νὰ ἐνδυσθῶν τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ὥστε ν' ἀνισταθοῦν ἀποτελεσματικῶς εἰς τὰς ἀπατηλὰς μεθόδους τοῦ διαβόλου, τονίζει· «Ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις» (Ἐφεσ. στ' 12).

Σκολιὰ ἢ πορεία τοῦ βίου τούτου. Τρίβολοι καὶ παγίδες ἀνὰ πᾶν βῆμά μας. Ἡ λάμπις τῶν ἐγκοσμίων πολλὰκις ἠλεκτρίζει τὴν

σκέψιν μας. Βαλλόμεθα και ἔσωθεν και ἔξωθεν. Ἐσωθεν ἡ τῆς σαρκὸς ἐπανάστασις, ἣτις ἐξαπλοῦται και κατακαίει τὰ μέλη ὡς πῦρ. Ἐξωθεν ἡ ψευδῆς πλήν ἰσχυρὰ τοῦ κόσμου λάμψις. Ἄγὼν ἀδυσώπητος ἡμῖν ἐπίκειται δι' ὅλης τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν κινδυνεύομεν νὰ χάσωμεν τὸν πολῦτιμον μαργαρίτην. Νὰ κλεισθῶμεν ἔξω τοῦ Νυμφῶνος τοῦ Χριστοῦ. Ν' ἀποκλεισθῶμεν τῆς σωτηρίας.

Ὁ Κύριος μεταξὺ τῶν παραβολῶν, τὰς ὁποίας ἐχρησιμοποίησε διὰ νὰ μᾶς δώσῃ μίαν παραστατικὴν εἰκόνα τῆς ἀξίας τῆς ἐπουρανοῦ βασιλείας, περιέλαβε σκοπίμως και τὴν παρομοίωσιν ταύτης πρὸς θησαυρὸν κεκρυμμένον και πρὸς πολῦτιμον μαργαρίτην. Τοῦτο δέ, διότι ἐγνώριζε πόσῃ δύνάμειν ἀσχοῦν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ ἐπίγειοι θησαυροὶ και οἱ πολῦτιμοι μαργαρίται. «Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὐρὼν ἀνθρώπος ἔκρυψε, και ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει και πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ και ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον» (Ματθ. ιγ' 44). «Ὅταν λοιπὸν τοιαύτην σπουδὴν ἐπιδεικνύῃ ὁ ἀνθρώπος διὰ θησαυροὺς ἐπιγείους, τοὺς ὁποίους «σῆς και βρῶσις ἀφανίζει» και τοὺς ὁποίους «κλέπται διορύσσουσι και κλέπτουσι» (Ματθ. στ' 20), πόσον μείζονα μέριμναν και προσπάθειαν πρέπει νὰ καταβάλλῃ διὰ τοὺς ἐπουρανοὺς θησαυροὺς, τοὺς ἀφθάρτους και αἰώνιους; «Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· ἔς εὐρῶν ἕνα πολῦτιμον μαργαρίτην ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε και ἠγόρασεν αὐτόν» (Ματθ. ιγ' 45-46). Ἐζήτει, μᾶς λέγει ὁ Κύριος, ὁ ἔμπορος ἐκεῖνος καλοὺς μαργαρίτας. Εἶχεν, ὡς φαίνεται, και χρήματα και ἀρκετὴν ἀκίνητον περιουσίαν. Ἀλλὰ μόλις εὗρεν ἕνα πολῦτιμον μαργαρίτην και ὡς γνώστης τοῦ πράγματος διεπίστωσεν τὴν μεγάλην, τὴν ἀτίμητον ἀξίαν του, ἔσπευσε ἀμέσως και πάντα ὅσα εἶχεν ἐπώλησεν, ἵνα διὰ τοῦ τιμήματος τούτων κατορθώσῃ και ἀποκτήσῃ τὸν μοναδικὸν τὸν «ἕνα» μαργαρίτην. Τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον τοῦ ἐμπόρου τῆς παραβολῆς, ἡ παρ' αὐτοῦ σύντομος ἀναγνώρισις τῆς ἀξίας τοῦ πολυτίμου μαργαρίτου και ἡ σπουδὴ πρὸς ἐκποίησιν ὀλοκλήρου τῆς ἰδιοκτησίας του πρὸς ἀγορὰν τοῦ ἑνὸς μαργαρίτου, ἐξεικονίζει τὴν ἀνυπολόγιστον ἀξίαν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ὁποίας οὐδεμιᾶς θυσίας πρέπει νὰ φεισθῶμεν. Εἶδομεν ὅτι ὁ ἔμπορος, παρὰ τὴν κρατοῦσαν εἰς τὰς ἐμπορικὰς σχέσεις ἀρχήν, δὲν διεπραγματεύθη, δὲν «ἐπαζάρησε» δηλαδὴ τὴν ἀξίαν τοῦ μαργαρίτου, ἀλλὰ ἄνευ οὐδεμιᾶς συμφωνίας κατέβαλε τὴν ζητηθεῖσαν ἀξίαν του.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΕΝΟΡΙΑΚΑ

ΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΑΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΝΕΟΤΗΤΟΣ *

Καθὼς ἔχει ἤδη ἀναφερθῆ, φορεὺς τοῦ Ἐνοριακοῦ Κέντρου Νεότητος Ἀγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς εἶναι ἡ Ἐπιτροπὴ Διακονίας Νεότητος», ἥτις ἀπαρτίζεται ἐκ τοῦ ὑπευθύνου χριστιανικῆς ἀγωγῆς τῆς Νεότητος ἐφημερίου, ὡς προέδρου καὶ ἐξ 8 μελῶν ὀριζομένων ὑπ' αὐτοῦ, μετὰ σύμφωνον γνώμην τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐπιλεγομένων ἐξ ἐνοριτῶν, δυναμένων ὡς ἐκ τῆς μορφώσεως αὐτῶν, τοῦ ἤθους, τῆς πίστεως, τῆς κοινωνικῆς τῶν θέσεων καὶ δραστηριότητος νὰ συντελέσουν εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ὡς ἄνω σκοποῦ. Ἐξ αὐτῶν τὸ ἐν μέλος δέον νὰ λαμβάνεται ἐκ τῶν μετεχόντων εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον. Ἀπαντα τὰ ἀνωτέρω μέλη διορίζονται ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου, μετ' ἔγγραφον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου ἐπὶ διατεῖ θητείᾳ⁴. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκπροσωπεῖται (εἰς τὰς σχέσεις τῆς πρὸς τὰς ἐκκλησιαστικὰς Ἀρχὰς ὑπὸ τοῦ προέδρου αὐτῆς, ἀναπληρουμένου ἐν κωλύματι ὑπὸ ἐτέρου κληρικοῦ, κατόπιν ἐξουσιοδοτήσεως αὐτοῦ ἢ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου)⁵.

«Εἰς περίπτωσιν ἀποκτήσεως ἀκινήτου περιουσίας ἢ κυριότης, νομῆ, κατοχῆ καὶ διαχείρησις θέλει ρυθμισθῆ δι' ἀποφάσεως τῆς ἐπιτροπῆς, ὑποκειμένης εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς οἰκείας ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς»⁶.

«Διὰ πᾶσαν δαπάνην, ὑπερβαίνουσαν τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 5.000 (πέντε χιλιάδων) ἀπαιτεῖται προέγκρισις τοῦ οἰκείου Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου. Ἐν περιπτώσει διαφωνίας ἢ ἐπιτροπὴ προσφεύγει εἰς τὸν οἰκεῖον βοηθὸν Ἐπίσκοπον ἢ τὸν Πρωτοσύγκελλον, ὅστις ἀποφαίνεται ἀρμοδίως». «Εἰς τὰς ἀρχὰς ἐκάστου ἔτους συντάσσεται πίναξ ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ προηγουμένου

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 400 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11-12 τεύχους.

4. Ὁργανισμὸς Ἐπιτροπῆς Διακονίας Νεότητος Ἐνορίας Ἀγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς, ἄρθρον 3.

5. Ἐνθ' ἄνωτ. ἄρθρον 5β.

6. Ἐνθ' ἄνωτ. ἄρθρον 7.

έτους και υποβάλλεται πρὸς ἔλεγχον εἰς τὸ λογιστήριον τῆς Ἱεραῶς Ἀρχιεπισκοπῆς»⁷.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταδεικνύεται, ὅτι διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ἐπιτροπῆς:

α) Ἐξασφαλίζεται ὁ ἐνοριακὸς χαρακτήρ τοῦ ἐν λόγῳ φορέως και ἐντάσσεται ἀρμονικῶς ἡ ὅλη ἐργασία εἰς τὴν ζωὴν και τὴν δραστηριότητα τῆς ἐνορίας. Ἡ σύνδεσις τῆς ἐπιτροπῆς μετὰ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, ἰδίως ἡ παρουσία μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς ἐνὸς μέλους τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, και ἡ ἐκπροσώπησις τῆς ἐπιτροπῆς εἰς τὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὰς ἐκκλησιαστικὰς Ἀρχὰς ὑπὸ κληρικῶν, ἀφαιρεῖ κάθε δυνατότητα ἀποκοπῆς τοῦ ἔργου τῆς ἐπιτροπῆς ἐκ τῆς ἐν γένει ἐνοριακῆς ζωῆς και καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν μετατροπὴν αὐτῆς εἰς προσπάθειαν ἰδιωτικὴν.

β) Ἐξασφαλίζεται ὁ ἀπαραίτητος ἔλεγχος ἀπὸ μέρους τῆς οἰκείας ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, χωρὶς τοῦτο νὰ παρεμποδίζῃ τὴν πρωτοβουλίαν τῶν παραγόντων τῆς ἐνορίας. Εἰς τὴν ἐνορίαν παραμένει οὐσιαστικῶς ἡ εὐθύνη διὰ τὸν προγραμματισμὸν και τὴν δραστηριότητα τῆς ἐπιτροπῆς. Διὰ τῆς ὑπαγωγῆς αὐτῆς εἰς τὴν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν, ἐντάσσεται ἡ ὅλη ἐργασία εἰς ἐν εὐρύτερον πλαίσιον, καταχυρώνεται και ἀποκτᾷ περισσότερον κύρος, χωρὶς καθόλου νὰ παραβλάπτεται ἡ εὐλυγισία, ἡ ὁποία εἶναι ἀπαραίτητος, προκειμένου νὰ χωρήσῃ ἡ ἐπιτροπὴ εἰς τὴν πλήρη ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς τῆς.

Μὲ αὐτὸ τὸ πνεῦμα πρέπει νὰ κατανοηθοῦν και ὅσα ἐσημειώθησαν ἀνωτέρω, σχετικῶς πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐπιτροπῆς, τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας αὐτῆς και πρὸς τὰς ἐγκρίσεις τῆς οἰκείας ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς. Τοῦτο κρίνεται ἀπαραίτητον, ὅχι μόνον διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον αἱ ἐνέργειαι τῆς ἐπιτροπῆς ἀποκοτοῦν ἰδιαιτέρον κύρος, ἀλλὰ και διότι αὕτη προφυλάσσει ἀπὸ τυχόν παρεκκλίσεις ἐκ τῶν κυρίων σκοπῶν αὐτῆς, εἴτε αὐταὶ πηγάζουν ἐξ ἀποφάσεων τῆς ἐπιτροπῆς, εἴτε προέρχονται ἐξ ἄλλης πηγῆς.

Ἄς ἐλθωμεν τώρα εἰς τὰς δυνατότητας τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς δραστηριοποίησιν περισσοτέρων μελῶν τῆς ἐνορίας. Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν μελῶν τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς, δύνανται νὰ σχηματισθοῦν ἐπὶ μέρους ἐπιτροπαὶ με εἰδικωτέραν ἀποστολήν.

7. Ἐνθ' ἀνωτ. ἄρθρον 8.

α) Ἐν πρώτοις ἀναφέρομεν τὴν «Ἐπιτροπὴν Ἐκδηλώσεων πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Κέντρου». Αἱ δυνατότητες τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς διὰ τὴν δραστηριοποίησιν ἐνοριτῶν εἶναι ὄντως πολὺ μεγάλαι. Τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα θὰ ἀποτελέσουν τὸ στενωτέρον ἐπιτελεῖον τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς, δύνανται νὰ εἶναι δέκα ἕως δέκα πέντε. Ἐκτὸς τούτων δύνανται νὰ δημιουργηθῇ καὶ εἰς εὐρύτερος κύκλος συνεργατῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ βοηθήσουν διὰ τὴν προετοιμασίαν καὶ τὴν πραγματοποίησιν τῶν διαφόρων ἐκδηλώσεων, ὅπως βραδυνῶν μὲ ποικίλον πρόγραμμα, ἐκδρομῶν, ἑορταγορῶν, λαχειοφόρων ἀγορῶν, παραστάσεων, συναυλιῶν κ.ἄ. Εἰς τοὺς συνεργάτας τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς δυνάμεθα νὰ συγκαταλέξωμεν καὶ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θὰ διαθέσουν εἰσιτήρια, ἀκόμη δὲ καὶ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θὰ λάβουν μέρος εἰς τὰς ἐκδηλώσεις αὐτάς. Ἀποστολὴ τῆς ἐπιτροπῆς εἶναι νὰ μεταδώσῃ εἰς ὀλόκληρον αὐτὸν τὸν κόσμον τῶν ἐνοριτῶν τὴν συναίσθησιν, ὅτι εἶναι πολῦτιμοι συνεργάται τοῦ Κέντρου, μέλη ζῶντα καὶ ὑπεύθυνα τῆς ἐνορίας.

β) Μία δευτέρα ἐπιτροπὴ, ἡ ὁποία δύνανται νὰ δημιουργηθῇ εἶναι ἡ «Ἐπιτροπὴ Λειτουργίας τοῦ Κέντρου». Ἡ ἐπιτροπὴ αὐτὴ δύνανται νὰ περιλαμβάνῃ ἐπίσης δέκα ἕως δεκαπέντε πρόσωπα. Εἶναι οἱ συνεργάται, οἱ ὁποῖοι θὰ φροντίσουν διὰ τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τοῦ προγράμματος λειτουργίας τοῦ Κέντρου, τὴν τήρησιν τῆς τάξεως, μὲ μίαν λέξιν: Διὰ τὸ «νοικοκυριό» τοῦ Κέντρου. Ἐφ' ὅσον τὸ Κέντρον εἶναι ἀνοικτὸν μόνον κατὰ τὰ ἀπογεύματα, εἶναι ἀπαραίτητον, ὅπως 4-5 μέλη τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς ἀναλάβουν τὴν ὑπευθυνότητα τῆς καθημερινῆς λειτουργίας αὐτοῦ. Τοῦτο, διότι ἡ μεγάλη ἐναλλαγὴ τῶν προσώπων δὲν δύνανται νὰ ὠφελήσῃ οὐσιαστικῶς τὰ παιδιὰ. Τὰ ἄλλα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς δύνανται νὰ εἶναι ἀναπληρωματικά ἢ νὰ ἀναλάβουν ἄλλας ὑπηρεσίας εἰς τὸν ἴδιον τομέα, ὅπως τὴν δανειστικὴν βιβλιοθήκην (εἰς τὸ Κέντρον τῆς Ἀγ. Παρασκευῆς λειτουργεῖ δύο φορές τὴν ἐβδομάδα), τὴν ὀργάνωσιν κινηματογραφικῶν παραστάσεων καὶ ἄλλων ἐκδηλώσεων ψυχαγωγίας εἰς τὰς ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, τὰς διαφόρους προμηθείας πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἐξοπλισμοῦ τοῦ Κέντρου, τὴν παρακολούθησιν τῆς καθαριότητος κ.ἄ. Τὸν συντονισμὸν τῆς ὅλης ἐργασίας τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς ἀναλαμβάνει τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον συμμετέχει καὶ εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ εἰσηγεῖται τὰ διάφορα θέματα, ὅταν κρίνεται ἀπαραίτητος ὑπεύθυνος ἀπόφασις τῆς ἐπιτροπῆς. Εἶναι αὐτονόητον, ὅτι τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς καὶ ἰδιαιτέρως ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα θὰ ἀναλάβουν τὴν ὑπευθυνότητα τῆς καθημερινῆς λειτουργίας τοῦ Κέντρου, πρέπει νὰ εἶναι πρόσωπα κατάλληλα, νὰ ἔχουν ὀρισμέ-

νας βασικές, τουλάχιστον, προϋποθέσεις, διὰ νὰ ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ παιδί. Εἶναι οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι θὰ δημιουργήσουν τὴν πνευματικὴν ἀτμόσφαιραν, τὴν ὁποίαν καλεῖται νὰ ἀναπνεύσῃ τὸ παιδί, ὅταν ἐπισκεφθῇ τὸ Κέντρον, εἴτε διὰ νὰ δανεισθῇ ἐν βιβλίον, εἴτε διὰ νὰ μελετήσῃ, διὰ νὰ παίξῃ, διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς μίαν ομάδα ἐνδιαφερόντων, ἢ καὶ διὰ νὰ παρακολουθήσῃ μίαν ἐκδήλωσιν.

γ) Εἰς τὸ Κέντρον δύναται ἐπίσης νὰ δημιουργηθῇ καὶ μία «Ἐπιτροπὴ Σπουδαζούσης Νεότητος καὶ Μορφωτικῶν Ἐκδηλώσεων».

Εἶναι δὲ αὐτονόητον, ὅτι προκειμένου περὶ αὐστηρῶς φοιτητικῶν ἐκδηλώσεων τὴν πρωτοβουλίαν θὰ ἔχῃ κυρίως ἐπιτροπὴ ἐκ τῆς τάξεως τῶν φοιτητῶν καὶ φοιτητριῶν, ἢ ὅποια θὰ συμμετέχῃ, εἰς τὴν «Ἐπιτροπὴν Σπουδαζούσης Νεότητος καὶ Μορφωτικῶν Ἐκδηλώσεων». Διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῶν προγραμματισμένων ἐκδηλώσεων (διαλέξεις, ἑορταστικαὶ ἐκδηλώσεις, συνεστιάσεις κ.ἄ.) ὑφίσταται δυνατότης δραστηριοποιήσεως μεγάλου ἀριθμοῦ φοιτητῶν καὶ φοιτητριῶν. Ἡ ἐπιτροπὴ δύναται νὰ ἀναλάβῃ τὴν ὀργάνωσιν πνευματικῶν, καλλιτεχνικῶν καὶ πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουν γενικώτερον ἐνδιαφέρον.

Προκειμένου περὶ τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς νεότητος τῆς ἐνορίας Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς, πρέπει νὰ ἀναφερθῇ, ὅτι μεταξύ τῶν σκοπῶν αὐτῆς περιλαμβάνεται καὶ «ἡ ἄσκησις τῶν καθηκόντων τῆς «Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων»⁸. Συνεπῶς καθίσταται ἀπαραίτητον, ὅπως σχηματισθῇ καὶ «Ἐπιτροπὴ Κατηχητικῶν Σχολείων». Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔργον τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς ἀπαιτεῖ ἄμεσον συνεργασίαν μὲ τὸ Κέντρον Νεότητος, προσέτι δὲ καὶ πρόσωπα διαθέτονα ὀρισμένας βασικὰς προϋποθέσεις, ὁμοίας πρὸς ἐκείνας, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ διαθέτουν καὶ οἱ ὑπεύθυνοι λειτουργίας τοῦ Κέντρου, δύναται νὰ ἐπιλεγοῦν τὰ πρόσωπα αὐτὰ ἐκ τῶν μελῶν τῆς «Ἐπιτροπῆς Λειτουργίας τοῦ Κέντρου». Τοῦτο καθίσταται περισσότερον ἀπαραίτητον εἰς περιπτώσιν κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξευρεθῇ ἱκανὸς ἀριθμὸς προσώπων δι' ἐκάστην ἐπιτροπὴν.

δ) Ἐξ ἄλλου παρέχεται εἰς τοὺς κατηχητὰς καὶ τὰς κατηχητριάς ἡ δυνατότης, ὅπως ὀργανώσουν εἰς τὸ Κέντρον Νεότητος εἰδικὰς ἐκδηλώσεις διὰ τὰ παιδιὰ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων

8. Ἐνθ' ἄνωτ. ἄρθρον 2β.

ΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΨΑΛΤΗΡΙΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΠΛΟΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ἡ Ἁγία Γραφή ὑπῆρξε τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐφώτιζε καὶ ἐπαρηγοροῦσε τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν κατὰ τοὺς δυσκόλους χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας. Κυρίως ὅμως τὸ «Ψαλτήριον» (οἱ Ψαλμοὶ τῆς Παλ. Διαθήκης) ἦτο τὸ προσφιλέσ καὶ πολῦτιμον βιβλίον τῶν χριστιανῶν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους.

«Ἡ νεωτέρα Ἑλλάς, γράφει ὁ Κ. Καλλίνικος, κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς τῆς αἰῶνας, τοὺς προηγηθέντας τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας τῆς, ἄλλο διδακτικὸν βιβλίον ἀντὶ φωτιστικῆς δαδὸς δὲν ἐκράτει εἰμὴ τὸ Ψαλτήριον, καὶ τοῦτο εἰς τοὺς νάρθηκας τῶν ναῶν διδασκόμενον»¹.

1. Κων. Καλλινίκου, Εἰσαγωγή εἰς τὸν Ἱερὸν Ψαλτῆρα, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1927, σ. 210.

(ἐορταστικὰς συναντήσεις, ἐκδηλώσεις πνευματικὰς, μορφωτικὰς, πολιτιστικὰς, ἐξορμησεῖς ἀγάπης κ.ἄ.), διὰ τὰ παιδιὰ ἐκάστου τμήματος κεχωρισμένως ἢ καὶ διὰ περισσότερα τμήματα. Θὰ ἦτο δὲ εὐχῆς ἔργον, ἐὰν τὸ Κέντρον διέθετε κατάλληλον αἴθουσαν διὰ γενικὰς ἐκδηλώσεις μὲ συμμετοχὴν ὅλων τῶν παιδιῶν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων.

ε) Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω παρίσταται ἀνάγκη στενῆς συνεργασίας μετὰ τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς περιοχῆς. Διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν δύναται νὰ σχηματισθῆ μία ἑτέρα «Ἐπιτροπὴ Συνδέσμου Σχολείων», ἢ ὁποία θὰ ἀναπτύξῃ μετὰξὺ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἰκανὴν δραστηριότητα εἰς πολλοὺς τομεῖς.

στ) Ἐν τῶν κυρίων, τέλος, μελημάτων τοῦ Κέντρου Νεότητος πρέπει νὰ εἶναι ἡ δημιουργία διαφόρων ὁμάδων ἐνδιαφερόντων, καὶ ἡ δημιουργία εὐκαιριῶν ἐπαγγελματικῶν προσανατολισμοῦ, καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως (π.χ. δημιουργία διαφόρων Σχολῶν: Γραφομηχανῆς, Ξένων γλωσσῶν, κοπτικῆς-ραπτικῆς, κεραμικῆς κ.ἄ.). Εἶναι ὅμως φανερόν, ὅτι τὴν στιγμὴν αὐτὴν, μόνον δεοντολογικῶς δυνάμεθα νὰ ὀμιλῶμεν περὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν.

Αἶδεσ. Δρ. Α. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Τὸ «Ψαλτήριον» ἐξετυπώοντο διαρκῶς καὶ ἐκυκλοφόρει εὐρύτατα. «Συνολικὰ ἀπ' τὸ 1486 πού τυπώθηκε γιὰ πρώτη φορά, μέχρι τὸ 1821 ἐξεδόθη περισσότερες ἀπὸ 45 φορές. Μιλοῦσε, βλέπετε, ἰδιαίτερα στὶς πονεμένες καρδιές. Ἦταν τὸ βιβλίο μὲ τὶς θερμὲς προσευχάς, πού βοηθοῦσε νὰ βροῦν διέξοδο τὰ αἰσθήματα τοῦ φόβου καὶ μετέφραζε σὲ προσευχὴ τὴν ἀγωνία τῶν Ἑλλήνων»².

Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐφιλοτεχνήθησαν καὶ πολλαὶ μεταφράσεις τοῦ Ψαλτηρίου εἰς τὴν «ἀπλοελληνικὴν», διὰ νὰ διευκολύνουν τὸν λαὸν εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ Ἱεροῦ Κειμένου. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταφράσεων τοῦ Ψαλτηρίου εἶναι μέγας καὶ προξενεῖ κατὰπληξιν εἰς τὸν ἐρευνητὴν. Ἐκ τῶν μεταφράσεων αὐτῶν, ἐκδεδομένων καὶ μὴ, περισσότερον γνωστὰ εἶναι αἱ ἐξῆς:

1. Μετάφρασις τοῦ Ψαλτηρίου ἐκδοθεῖσα εἰς Βενετίαν τὸ 1543. Ἡ μετάφρασις αὕτη ἔχει γίνεαι ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ κειμένου³. Πιθανὸν νὰ προέρχεται ἀπὸ τοὺς κύκλους τῶν Καραϊτῶν Ἰουδαίων τῆς Κων/πόλεως⁴.

2. Μετάφρασις τοῦ Ψαλτηρίου («κατὰ τὴν νῦν τῶν Γραικῶν φωνήν») σωζομένη εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Βατικανοῦ (εἰς τὸν Ἑλληνικὸν κώδικα 343). Ἡ μετάφρασις αὕτη ἔχει γίνεαι ἐκ τοῦ κειμένου τῶν «Ἑβδομήκοντα» περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 15ου αἰῶνος. Κατὰ τὸν Κ. Ν. Παπαδόπουλον «ὁ τόπος, ὅπου ἐγένετο ἡ μετάφρασις, πρέπει ν' ἀναζητηθῇ εἰς τινὰ τῶν λατινοκρατουμένων περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα εἰς τινὰ τῶν νήσων»⁵.

3. Μετάφρασις τοῦ Ψαλτηρίου «εἰς κοινὴν φράσιν» φιλοτεχνηθεῖσα ἐν Βλαχίᾳ κατὰ τὸ 1626 ὑπὸ Ἀθανασίου Πατελάρου τοῦ Κρητός, τοῦ κατόπιν Πατριάρχου Κων/πόλεως. Σῶζεται εἰς χειρογράφους κώδικας τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης

2. Ἀρχιμ. Νικοδῆμου Γκατζιροῦλη, νῦν Μητροπολίτου Ἀττικῆς, Ἡ Ἁγία Γραφή στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, περ. «Ὁ Ποιμὴν» Μυτιλήνης, ἔτος Λ' (1965), σ. 41.

3. Κων. Οἰκονόμου, τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, Περὶ τῶν Ὁ' Ἑρμηνευτῶν, τόμ. Γ', σ. 192.

4. Π. Μπρατσιώτου, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, Ἐν Ἀθήναις 1937, σ. 639.

5. Κ. Ν. Παπαδοπούλου, Ἀνέκδοτος Μεσαιωνικὴ Παράφρασις τοῦ Ψαλτηρίου, Ἀθήναι 1969.

καὶ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν⁶. Εἶναι πιστὴ μετάφρασις γενομένη ἐκ τοῦ κειμένου τῶν «Ἑβδομήκοντα».

4. Τὸ Ψαλτήριον «μεταγλωττισθὲν εἰς κοινὴν διάλεκτον» ἀπὸ τὸν Μάξιμον Πελοποννήσιον, λόγιον καὶ πολυγραφώτατον κληρικὸν τοῦ 17ου αἰῶνος⁷.

5. «Ψαλτήριον μετὰ παραφράσεως εἰς κοινὴν γλῶσσαν ἐκ σελίδων 350, γραφὲν ὑπὸ Κυρίλλου τινὸς ἔτει 1695φ διὰ Ἰωάννην τὸν ἐξ Ἰωαννίνων». Σῶζεται εἰς τὴν Ἱεροσολυμικὴν Βιβλιοθήκην⁸. Ἐπίσης εἰς τὴν Ἱεροσολυμικὴν Βιβλιοθήκην ὑπάρχει εἰς τεῦχος γραφὲν τὸ 1619 ὁ 103ος Ψαλμὸς τοῦ Δαβὶδ «πεζέμενος εἰς κοινὴν γλῶσσαν καὶ εἰς πεζὴν ὁμιλίαν»⁹.

6. Ὑποδειγματικὴ μετάφρασις τῶν τριῶν πρώτων Ψαλμῶν τοῦ Δαβὶδ. Τὴν ἐφιλοτέχνησε καὶ τὴν συμπεριέλαβεν εἰς τὴν «Γραμματικὴν» του (γραφεῖσαν κατὰ τὸ 1627) ὁ Μητροφάνης Κριτόπουλος, ὁ κατόπιν Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας¹⁰.

7. Πολλὰ μεταφράσεις τοῦ Ψαλτηρίου ἀπόκεινται χειρόγραφοι εἰς Βιβλιοθήκας Μονῶν τοῦ Ἀγίου Ὁρους. Αὗται ἐφιλοτεχνήθησαν κυρίως κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας καὶ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔργα ἀγνώστων μεταφραστῶν. Ἀρκετὰς ἀπὸ αὐτὰς ἐπεσήμανε καὶ κατέγραψεν ὁ ἀείμνηστος Σπυρίδων Λάμπρος¹¹.

8. «Τὸ Ψυχοσωτήριον Ψαλτήριον... μεταγλωττισθὲν... εἰς τὴν κοινὴν ἡμετέραν διάλεκτον», ἔργον τοῦ πολυγραφεστάτου Μο-

6. Ἰωάν. Σακκελίωτος, Πατριαρχικὴ Βιβλιοθήκη. Ἀθήνησιν 1780, σ. 196. Ἰ. καὶ Α. Σακκελίωτος, Κατάλογος χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος, ἐν Ἀθήναις 1892, σ. 4, ἀρ. 28.

7. Σῶζεται ἐν ἀντίγραφον εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 41 Κώδικα χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν.

8. Ἀ. Παπαδοπούλου Κεραμέως, Ἱεροσολυμικὴ Βιβλιοθήκη, Τόμος Β', ἐν Πετρούπολει 1894, σ. 577.

9. Ἀ. Παπαδοπούλου Κεραμέως, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 545.

10. Κων. Δουβουνιώτου, Μητροφάνους Κριτοπούλου Ἀνέκδοτος Γραμματικὴ τῆς Ἀπλῆς Ἑλληνικῆς, Ἀθῆναι 1924.

11. Spyr. Lambros, Catalogue of the Greek Manuscripts on Mount Athos, Vol. I Cambridge 1895, Vol. II Cambridge 1900, ἀριθ. 2766, 3238, 3730, 6281, 6282 κλπ.

ναχοῦ Ἀγαπίου Λάνδου τοῦ Κρητῶς. Πρόκειται περὶ μιᾶς ἐρμηνευτικῆς μεταφράσεως, βασιζομένης εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Θεοδώρητου Κύρου. Ἡ πρώτη ἐκδοσις ἐγένετο ἐν Βενετίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1643. Ἡ μετάφρασις αὕτη ἐσημείωσεν καταπληκτικὴν κυκλοφορίαν κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας, ἀφοῦ ἀπὸ τὸ 1643 ἕως τὸ 1821 ἐγένοντο περὶ τὰς 12 ἐπανεκδόσεις τῆς¹².

9. «Νέα ἐξήγησις» τοῦ Ψαλτηρίου («εἰς κοινὴν φράσιν συντιθεμένη») παρὰ τοῦ Κρητῶς Ἱερομονάχου Ἀθανασίου Βαροῦχα καὶ «μετὰ πλείστης ἐπιμελείας διορθωθείσα» παρὰ τοῦ Ζακυνθίου Ἱερομονάχου Ἀθανασίου Τζαγγαροπούλου. Περιλαμβάνει καὶ τὴν μετάφρασιν αὐτοῦ, ἡ ὁποία δὲν εἶναι κατὰ λέξιν μετάφρασις, ἀλλὰ μᾶλλον παράφρασις¹³.

10. «Ψαλτήριον μεταγλωττισθὲν παρὰ Πορφυρίου Μοναχοῦ τοῦ Κρητῶς εἰς κοινὴν διάλεκτον». Σώζεται εἰς χειρόγραφον τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Θεολογικοῦ Σπουδαστηρίου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἡ μετάφρασις ἐφιλοτεχνήθη πιθανὸν κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος¹⁴.

11. «Ἡ Βίβλος τῶν Ἱερῶν Ὑμνων, κοινῶς λεγομένων Ψαλμῶν, νεωστὶ μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς Ἑβραϊδος εἰς τὴν νεωτέρων Ἑλλήνων διάλεκτον». Ἐξεδόθη εἰς τὴν Βενετιάν τὸ 1804¹⁵. Τὴν μετάφρασιν ἐφιλοτέχνησε ἐκ τοῦ ἐβραϊκοῦ κειμένου (λαμβάνων ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ κείμενον τῶν «Ἑβδομήκοντα») ὁ διαπρεπὴς Ζακύνθιος Ἱερεὺς Ἰωάννης Λίτινος¹⁶. Οὗτος ἦτο καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Παταβίου. Ἡ μετάφρασις του ἀποτελεῖ ἐργασίαν ἀνωτέρας ποιότητος. Πιθανὸν δὲ νὰ εἶχε ὑπ' ὄψιν του καὶ τὴν παλαιὰν μετάφρασιν τοῦ Ψαλτηρίου τοῦ ἔτους 1543.

12. Τὸ Ψαλτήριον «μεταγλωττισμένον εἰς τὸ ἀπλοῦν» ὑπὸ τοῦ Ἱερομονάχου Δαμασκηνοῦ Παναγιωτοπού-

12. Στυλ. Μπαῦρακτάρη, Ἀγάπιος Λάνδος ὁ Κρητῆς, Ἀθηναί 1970, σ. 22-24.

13. Ὑπάρχει καὶ εἰς τὴν Γεννάδειον Βιβλιοθήκην Ἀθηνῶν ὑπ' ἀριθμὸν Τ 74.2/05.

14. Κ. Δυοβουνιώτου, Δωρεὰ εἰς τὸ Θεολογικὸν Σπουδαστήριον, «Ἐκκλησία» 1936, σ. 378-9. Π. Μπρατσιώτου ἐνθ' ἀνωτ. σ. 639.

15. Φυλάσσεται εἰς τὴν Γεννάδειον Βιβλιοθήκην Ἀθηνῶν ὑπ' ἀριθμὸν Τ. 74.3./04. Β.

16. Κ. Οἰκονόμου, Περὶ τῶν Ὁ Ἑρμηνευτῶν, τόμ. Γ', σ. 193. Π. Μπρατσιώτου, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 639.

λο υ «τοῦ ἐκ Δημητρίζανης». Ἐξετυπώθη εἰς τὴν Βενετίαν κατὰ τὸ ἔτος 1819. Ἡ ἔκδοσις αὕτη περιλαμβάνει μόνον τὴν μετάφρασιν καὶ προορίζεται ὡς «Ἀναγνωστικὸν» διὰ τοὺς μαθητάς. Ὁ πλήρης τίτλος τοῦ βιβλίου εἶναι: «Ψαλτήριον τοῦ Προφητάνακτος Δαβὶδ μεταγλωττισμένον εἰς τὸ ἄπλου ἢ μεταὶ κόπου πολλοῦ παρὰ Δαμασκηνοῦ Ἱερομονάχου τοῦ ἐκ Δημητρίζανης. Διὰ νὰ κάμουν οἱ ἀρχαριοὶ μαθηταὶ ἀνάγνωσιν εἰς αὐτό, ἐκτρέφοντες καὶ ὁσφραίνοντες τὰς ψυχὰς των μὲ τὰ ἅγια λόγια τοῦ Προφητάνακτος. Μετὰ παραρτήματος ἐν τῷ τέλει περιέχοντος ἐξήγησιν διαφόρων περικοπῶν τῆς Ἀγ. Γραφῆς καὶ ἄλλα χρήσιμα. Ἐνετίησιν 1819»¹⁷. Τὸ βιβλίον αὐτὸ φαίνεται ὅτι ἐχρησιμοποιήθη καὶ εἰς σχολεῖα τῆς Κρήτης¹⁸.

13. «Ἐρμηνεῖα εἰς τοὺς ἑκατοπεντήκοντα Ψαλμοὺς τοῦ Προφητάνακτος καὶ Θεοπάτορος Δαβὶδ, συγγραφεῖσα μὲν πάλαι ἑλληνιστὶ παρὰ Εὐθυμίου Ζυγαδηνοῦ, μεταφρασθεῖσα δὲ εἰς τὴν ἄπλουστέραν διάλεκτον παρὰ Νικολοδήμου Ἀγιορείτου». Τὸ ἔργον ἐξεδόθη εἰς δύο τόμους ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου Κων/πόλεως κατὰ τὰ ἔτη 1819-1821. Εἰς τὴν ἐρμηνευτικὴν αὐτὴν ἐργασίαν, μεταξὺ τῶν ἄλλων, διακρίνεται καὶ ἡ μετάφρασις ἐκάστου στίχου τῶν Ψαλμῶν¹⁹.

14. Μετάφρασιν τοῦ Ψαλτηρίου ἐφιλοτέχνησε καὶ ὁ σοφὸς διδάσκαλος Κωνσταντῖνος Βαρδαλάχος (1755-1830), κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἱλαρίωνος Σιναΐτου, Μητροπολίτου Τυρνόβου. Ἡ μετάφρασις αὕτη ἐπρόκειτο νὰ ἐκδοθῆ εἰς Κων/πολιν, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τελικῶς παρέμεινεν ἀνέκδοτος, κατόπιν μάλιστα τοῦ θανάτου τοῦ Κ. Βαρδαλάχου, ὁ ὅποιος ἐπνίγη εἰς ναυάγιον κατὰ τὴν νύκτα τῆς 19ης Ἰουλίου 1830²⁰.

15. Τὸ Ψαλτήριον μεταφρασθὲν ὑπὸ Ἱλαρίωνος Σιναίτου, Μητροπολίτου Τυρνόβου. Ὁ σοφὸς Ἱεράρχης εἶχε

17. Ὑπάρχει εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην Ἀθηνῶν ὑπ' ἀριθμὸν Θ. 11.043.

18. Ν. Β. Δρανδάκη, Τὰ σχολεῖα Ρεθύμνης κατὰ τὸ δεῦτερον τέταρτον τοῦ 19ου αἰῶνος, «Κρητικὰ Χρονικά», ἔτος Δ' (1950), σ. 49.

19. Γεννάδειος Βιβλιοθήκη Ἀθηνῶν, Τ. 73.4/19.

20. Ξενοφῶντος Κύρου Παιδεία καὶ Ἀνάβασις, μεταφρασθεῖσα... ὑπὸ Κων. Βαρδαλάχου, ἐν Ἀθήναις 1845, σ. σή'. Χ. Ν. Φιλαδέλφως, τὰ ἀφοριζόμενα ἀπὸ τῶν Σχολείων βιβλία, Ἀθήναι 1876, σ. 6, Β.Ε.Κ., Κων/νος Βαρδαλάχος, περ. «Ἑλληνοχριστιανικὴ Ἀγωγή», 1960, σ. 82.

μεταφράσει εις τὴν κοινὴν διάλεκτον, κατόπιν ἀδείας τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε', ὀλόκληρον τὴν Ἀγίαν Γραφήν. Ἡ μετάφρασις αὕτη ἐπρόκειτο νὰ ἐκτυπωθῆ εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον μετ' οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῆς Βρεταν. Βιβλικῆς Ἐταιρείας. Κατὰ τὸ 1827 ὅμως ἡ Βιβλικὴ Ἐταιρεία ἀπεφάσισε νὰ ἐκδώσῃ μετάφρασιν ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ κειμένου. Κατόπιν ἐντόνων διαβημάτων τοῦ Ἰαριώου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σιναίου Κωνσταντίου τοῦ κατόπιν Πατριάρχου Κων/πόλεως, ἡ Ἐταιρεία ἐδέχθη νὰ ἐκδώσῃ μόνον τὴν μετάφρασιν τῆς Καινῆς Διαθήκης κατὰ τὸ 1828²¹. Ἐκ τῆς μεταφράσεως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐξέδωσεν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (1828) μόνον τὸ Ψαλτήριον. Ὁ πλήρης τίτλος τῆς ἐκδόσεως εἶναι: «Ψαλτήριον Δαβίδ, Προφήτου καὶ Βασιλέως μέλος, κατὰ τοὺς ἐβδομήκοντα καὶ ἡ αὐτοῦ μετάφρασις εἰς τὴν κοινὴν διάλεκτον. Ἐν Λονδίῳ. Ἐτυπώθη παρὰ Ρ. Οὐάττς. Δαπάνη τῆς Βρεττανίας καὶ παρ' Ἀλλογενέσιν Ἐταιρείας τῆς Ἱερᾶς Βίβλου. Ἔτει αὐακή»²².

16. «Ψαλτήριον, ἢ Βίβλος τῶν Ψαλμῶν, μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ πρωτοτύπου». Ἡ μετάφρασις αὕτη ἐφιλοτεχνήθη ἐν Κερκὺρα ἀπὸ τοὺς Ν. Βάμβαν, Κ. Τυπάλδον²³ καὶ Ν. Ἰωαννίδην ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν παραγόντων τῆς Βρεταν. Βιβλικῆς Ἐταιρείας. Ἐξεδόθη εἰς Λονδῖνον κατὰ τὸ ἔτος 1831. Ἀρχῆς γενομένης ἐκ τοῦ Ψαλτηρίου, μετεφράσθησαν τμηματικῶς κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη ἅπαντα τὰ βιβλία τῆς Παλ. Διαθήκης ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ καὶ ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῆς Βρεταν. Βιβλικῆς Ἐταιρείας²⁴. Ἀλλὰ περὶ τὴν μετάφρασιν ταύτην ἐδημιουργήθησαν σφοδραὶ ἀντεγκλήσεις μετὰξὺ τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς καὶ τῶν πολεμίων τῆς.

17. Ἀναφέρομεν τέλος τὰς μεταγενεστέρας ποιητικὰς ἀποδόσεις τοῦ Ψαλτηρίου ὑπὸ τῶν Ἰωάννου Πετριτζο-

21. Στυλ. Μπαϊρακτάρη, Ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε' καὶ ἡ μετάφρασις τῆς Ἀγίας Γραφῆς, Ἀθῆναι 1965, σ. 11.

22. Ὑπάρχει εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην Ἀθηνῶν ὑπ' ἀριθμὸν Θ. 11.043Μ.

23. Κων. Μπόνη, Ἀρχεῖου σύμμικτα, τακτοποιήσεις καὶ μελέτη τοῦ ἀρχεῖου τῶν οἰκων Τυπάλδων-Ἰακωβάτων ἐν Ληξουρίῳ τῆς νήσου Κεφαλληνίας, Ἀθῆναι 1970, σ. 594.

24. T. H. Darlow and H. F. Moule, Historical Catalogue of the Printed Bibles... of the British and Foreign Bible Society, London 1904, II, σ. 684.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

221. Ἐάν ὄλα τελεσθοῦν κανονικῶς εἰς τὸ μυστήριον τοῦ βαπτίσματος καὶ δὲν χρῖσθῃ ὁ νεοφώτιστος μὲ ἔλαιον παρὰ τοῦ ἀναδόχου του, θίγει ἢ πρᾶξις αὕτη κανονικῶς τὸ βάπτισμα; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Π. Σκιτζάκου).

Προφανῶς ὁ ἐρωτῶν θέτει τὸ θέμα, ἀν εἶναι ἔγκυρο τὸ βάπτισμα, κατὰ τὸ ὅποιο δὲν ἔγινε χρῖσις τοῦ βαπτιζομένου δι' ἐποριστικοῦ ἐλαίου, ἢ τελείως, ἢ δὲν ἐχρίσθη ἀπὸ τὸν ἀνάδοχο, ἀλλ' ἀπὸ ἄλλο πρόσωπο.

Κατ' ἀρχήν, δὲν ἐννοεῖται ἀκολουθία τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, ποῦ τελεῖται ὑπὸ κανονικᾶς συνθήκας, χωρὶς τὴν εὐλογία τοῦ ἐλαίου καὶ τὴν δι' αὐτοῦ ἀλειψιν τοῦ κατηγουμένου. Τὸ ἐπορι-

ποῦλου (Κέρκυρα 1834) καὶ Ἀργυρίου Καραβᾶ (Σμύρνη 1835)²⁵.

Ἀσφαλῶς, μία συστηματικὴ ἔρευνα εἰς τὰς Βιβλιοθήκας, κυρίως εἰς τὰς Βιβλιοθήκας τῶν Ἱ. Μονῶν, θὰ φέρῃ εἰς φῶς πολλὰς μεταφραστικὰς προσπαθείας Κειμένων τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ κυρίως τῶν Ψαλμῶν²⁶.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΑΪΡΑΚΤΑΡΗΣ

25. Παν. Μπρατσιώτου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 640.

26. Ἐλένης Κακουλίδη, Γιά τὴ μετάφραση τῆς Καινῆς Διαθήκης, Θεσσαλονίκη 1970, σ. 25-27.

στικό έλαιο είναι αρχαιότατο και απαραίτητο στοιχείο στην τελεσιουργία του βαπτίσματος. Γι' αυτό όμιλούν οί Πατέρες, όπως ό άγιος Κύριλλος Ίεροσολύμων, ό Μέγας Βασίλειος, ό Χρυσόστομος, ό Δαμασκηνός και πολλοί άλλοι μέχρι του Συμεών Θεσσαλονίκης.

Ό άγιος Κύριλλος Ίεροσολύμων, άπευθυνόμενος προς τους νεοφωτίστους, ως έξής αναπτύσσει τό νόημα τής χρίσεως: Διά τής χρίσεως διά του έπορκιστικού έλαιου «κοινωνοί έγίνεσθε τής καλλιελαιού, Ίησοϋ Χριστοϋ. Έκκοπέντες γάρ έκ τής άγριελαιού ένεκεντρίζεσθε εις τήν καλλιέλαιον, και κοινωνοί έγίνεσθε τής πιότητος τής άληθινής έλαιάς. Το οϋν έπορκιστικόν έλαιον σύμβολον ήν τής κοινωνίας τής πιότητος του Χριστοϋ, φυγαδευτήριο τυγχάνον παντός ίχνους άντικειμένης ένεργείας... ώστε οϋ μόνον τά ίχνη των άμαρτημάτων αποκαθαίρειν, αλλά και πάσας άοράτους του πονηροϋ εκδιώκειν τας δυνάμεις» (Κατήχησις Κ', Μυσταγωγική 3,3). Άλλά και κατά τον άγιο Ίωάννη τον Δαμασκηνό τό έλαιον είναι αισθητή έξεικόνισις του έλέους του Θεοϋ, που έρχεται από τον κατακλυσμό του κόσμου τής άμαρτίας να λυτρώση τον προσφεύγοντα σ' Αϋτόν, όπως προετυπώθη από τήν περιστερά με τό «κάρφος έλαιάς» στην κιβωτό του Νϋε ("Εκδοσις όρθ. πίστεως Δ', 9)· είναι αυτό που εισάγει «εις τό στάδιον τό πνευματικόν» τον νέο άγωνιστή και τειχίζει τά μέλη του διά να γίνουν άπρόσβλητα «τοις παρά του έναντίου πεμπομένοις βέλεσι» κατά τον άγιο Ίωάννη τον Χρυσόστομο. (Κατήχησις 2,23-24). "Η, όπως ανακεφαλαιώνει ό Συμεών Θεσσαλονίκης: «Έπει δέ και τον τύπον του θείου έλέους παρεΐναι δεΐ και άγιον έλαιον ενεργεΐται. Το μεν γάρ υδωρ σημαίνει τήν εκπλυσίν τε και κάθαρσιν, και ήδη ήγίασται· τό έλαιον δέ τό θεϊον έλεος δείκνυσι και τό ήλαρόν αϋτοϋ τής χρηστότητος. "Ο δή και τοις τετραυματισμένοις παρά του κοινοϋ έχθροϋ και μωλωπισθεΐσι παρέχεται, ως έν τοις Εϋαγγελίοις φησι Χριστός. Τοϋτο και επί του Νϋε έδείχθη· περιστερά γάρ ήλθε τοις εις τό υδωρ έτι οϋσι μετά τής κιβωτοϋ, κάρφος έλαιάς τῷ στόματι φέρουσα... τό κάρφος δέ τής έλαιάς, ό έν

τῷ στόματι ἔφερον, εἰς δεῦγμα τοῦ ἐλέους ἦν καὶ τῆς ἀπείρου τοῦ Θεοῦ χρηστότητος... Ἡ ἀγαλλίασις δὲ ὑπάρχει τοῦ Πνεύματος, σφύζοντος ἡμᾶς ἀγαθῶς τε καὶ ἰλαρῶς... χρίεται· πρὸς γὰρ τοὺς θείους ἀγῶνας ὀλοτελῶς εὐτρεπίζεται. Οὐδὲ γὰρ ἵνα ἀναπεπτωκῶς ἢ προσῆλθεν, ἀλλ' ἵνα μιμῆται τὸν Χριστόν, ὃν ἐνδύεται καὶ κατὰ τοῦ πονηροῦ παλαίη τε καὶ ἀνδρίζηται. Καὶ οἱ ἀγωνιζόμενοι δὲ τῇ σαρκὶ ἐλαίῳ πάλαι ἠλείφοντο» (Διάλογος... κεφ. 63).

Ἄφοῦ λοιπὸν αὐτὴ εἶναι ἡ σημασία τῆς χρίσεως, δὲν δικαιολογεῖται ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἢ παράλειψίς της, ἐκτὸς ἂν ἐπίκειται ἄμεσος θάνατος τοῦ κατηχομένου καὶ οἱ συνθῆκες εἶναι τέτοιες, ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὐρεθῆ καὶ νὰ εὐλογηθῆ τὸ ἔλαιον καὶ νὰ χρισθῆ μὲ αὐτὸ ὁ βαπτιζόμενος.

Τώρα, ὡς πρὸς τὸ δεύτερο σημεῖο τῆς ἐρωτήσεως, ἂν δηλαδὴ ἀναφέρεται στὸ ὅτι δὲν ἐχρίσθη ὁ βαπτιζόμενος ἀπὸ τὸν ἀνάδοχο, ἀλλὰ ἀπὸ ἄλλο πρόσωπο, θὰ μπορούσαν νὰ παρατηρηθοῦν τὰ ἑξῆς. Ἡ συνήθεια ποὺ ἐπικρατεῖ σήμερον νὰ χρίεται ὁ βαπτιζόμενος ἀπὸ τὸν ἀνάδοχο, εἶναι σχετικῶς νεωτέρα. Τὴν συναντοῦμε μόνον σὲ νεώτερα χειρόγραφα ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος καὶ ὕστερα. Ἀρχικῶς τὸν κατηχούμενο ἔχριαν οἱ διάκονοι καὶ τὴν κατηχομένη αἰ γυναῖκες διακόνισσαι. Αὐτὴ ἡ τάξις μαρτυρεῖται ἀπὸ πολλὰ ἀρχαῖα καὶ νεώτερα χειρόγραφα, ὅπως ἀπὸ τοὺς κώδικας Βαρβερῖνῳ 336, Βατοπεδίου 324, Σινᾶ 956, 957, 959, 962, 971, 973, Ἀθηνῶν 665, 667, 685, 1910, 5.573. Ὅταν δὲν παρίστατο διάκονος, τοὺς κατηχομένους ἔχριε μόνος τοῦ ὁ ἱερεὺς, ὅπως μαρτυροῦν καὶ τὰ ἔργα τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου καὶ μερικοὶ κώδικες. Ἀλλὰ μὲ τὴν ἀπαροδο τοῦ χρόνου ἡ διάταξις αὐτὴ ἀτόνισε, γιατί οὔτε διάκονοι ὑπῆρχαν οὔτε πολλοὶ ἱερεῖς παρίσταντο, στὸν ἕνα δὲ ἱερέα, ποὺ συνήθως τελοῦσε τὸ μυστήριον, δὲν ἦταν εὐκόλο μόνος νὰ χρίη τοὺς βαπτιζόμενους, ἰδίως ὅταν ἦσαν νήπια. Ἔτσι παρουσιάζονται νὰ βοηθοῦν στὴν χρίσι οἱ «ὑπηρέται» τοῦ ναοῦ (Συμεῶν Θεσσαλονίκης, κῶδιξ Σινᾶ 968), ἡ μαῖα (Τ. Σταυροῦ 8,69) καὶ τέλος ὁ ἀνάδοχος. Ἀντιδράσεις δὲν ἔλειψαν. Στὸν κώδικα ἐπὶ παραδείγματι Ἀθηνῶν S. 696 βρίσκομε τὴν ἑξῆς σημείωσι· καὶ

χρῖει ὁ ἱερεὺς μοναχός του ὅλον τὸ σῶμα τοῦ παιδιοῦ. Τινὰς ἄλλος δὲν ἀπλώνει τὸ χέρι του αὐτοῦ νὰ πιάσῃ τίποτε ἢ νὰ ἀλείψῃ τὸ παιδί λάδι ἢ μέσα εἰς τὴν κολυμβήθραν. Μὴ τολμήσῃ μηδὲ ἡ μαῖα, μηδὲ ὁ ἀνάδοχος, ἀλλ' ὁ ἱερεὺς ἀτός του τὸ ἀλείφει λάδι...». Τελικὰ ὅμως ἐπεκράτησε ἡ χρῖσις νὰ γίνεται ἀπὸ τὸν ἀνάδοχο, τοῦ ὁποίου ἐθεωρήθη, τρόπον τινά, προνόμιο ἢ ἀλείψις τοῦ παιδιοῦ μὲ τὸ ἐποριστικὸν ἔλαιον. Ἐπομένως ἂν, κατὰ τὴν περίπτωσι πού ἀναφέρει ἡ ἐρώτησις, δὲν ἐχρίσθη τὸ παιδί ἀπὸ τὸν ἀνάδοχο, ἀλλὰ ἐτηρήθη ἡ παλαιότερα παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας, τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι πρὸς θάνατον, οὔτε ἐπηρεάζει τὴν ἐγκυρότητα τοῦ μυστηρίου.

Φ.

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Ι Σ

Ἀποφάσει τῆς Ἐποπτικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς (Πρακτικὸν τῆς 23//69), ἅπαντες οἱ Ἱ. Ναοὶ τῆς Χώρας εἰς τοὺς ὁποίους ἀπεστέλλετο ἡ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» δὲν θὰ λαμβάνωσιν εἰς τὸ ἐξῆς φύλλον καθ' ὑποχρέωσιν. Οἱ Πρόεδροι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων ἐκάστου Ἱ. Ναοῦ, ἐφ' ὅσον ἐπιθυμοῦν νὰ συνεχισθῇ ἡ ἀποστολὴ διὰ νὰ ἔχωσι τὴν σειρὰν τῶν τόμων τοῦ Περιδικοῦ εἰς τὰς Βιβλιοθήκας τῶν Ἱ. Ναῶν, παρακαλοῦνται νὰ δηλώσωσι τοῦτο ἐγγράφως, συναποστέλλοντες καὶ τὴν ἐξ 100 δραχμῶν ἐτησίαν συνδρομὴν, ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθήναι (140), Περιδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Τίποτε δὲν ξεσχίζει τόσο τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ὅσον ἡ ἀλαζονία. Ἱερὸς Χρυσόστομος

Μὴ ὀνομάζετε ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἐπιθυμεῖτε τὰ ἐγκόσμια. Ἱγνάτιος ὁ Θεοφόρος

Ὁ ἀχαλιναγώγητος ζῆλος γίνεται αἰτία πολλῶν κακῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Νεῖλος ὁ Ἀσκητῆς

Στὸ περιθώριο τῆς Ἀγίας Γραφῆς

Ο ΨΑΛΜΟΣ ΡΛ'

Ὁ ὀλιγόστιχος αὐτὸς ψαλμὸς δίκαια χαρακτηρίσθηκε σὰν «τὸ μαργαριτάρι τῆς ἰουδαϊκῆς φιλολογίας» (Θ. Κωνσταντίνου, «Οἱ Ψαλμοὶ τοῦ Δαβίδ», ποιητικὴ μετάφρασι τοῦ Ψαλτηρίου, Ἀθῆναι 1947, σ. 184). Εἶναι μιὰ νηπιακῆς ἀδολότητος ὁμολογία ταπεινοφροσύνης καὶ ἀφοσιώσεως στὸν Θεό. Πηγάζει ἀπὸ τὴν ἀγνή πίστι καὶ ἀποκαραδοκία μιᾶς πιστῆς καρδιάς, πὺν ἄλλο δὲν ἀποζητᾶ, παρὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ.

«Κύριε, οὐχ ὑψώθη ἡ καρδιά μου, οὐδὲ ἐμετεωρίσθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου, οὐδὲ ἐπορεύθην ἐν μεγάλοις, οὐδὲ ἐν θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ».

Μὲ ἀλλεπάλληλα κύματα διαβεβιάσεων, ὁμολογεῖ ὁ ψαλμῶδὸς τὸ ταπεινὸ του φρόνημα. Ἡ καρδιά του δὲν ὑπεραίρεται. Οἱ βλέψεις του δὲν πᾶνε ψηλά. Δὲν τὸν ἐλκύουν τὰ μεγάλα οὔτε τὰ θαυμαστά, πὺν ὑπερβαίνουν τὶς δυνάμεις του καὶ τὴν ἀξίαν του. Συναισθάνεται ὅτι εἶναι μικρός, ὅτι τὸ ἀνάστημα τῆς ψυχῆς του εἶναι περιορισμένο. Τὸ Ἐγὼ του περιφρονεῖται ἀπὸ τὸν ἴδιο. Δὲν τὸ μεγαλοποιεῖ, οὔτε τὸ ἀφήνει νὰ σηκωθῆ σὲ ἐπίπεδα πὺν δὲν τὰ ἀξίζει.

Ὅλα αὐτὰ τὰ ὁμολογεῖ μὲ εὐχαρίστηση, μὲ ἱκανοποίηση. Γιατὶ ξέρει ὅτι μιὰ τέτοια ὁμολογία ἀνταποκρίνεται στὴν πραγματικότητα, μιὰ πραγματικότητα θεάρεστη καὶ σωτήρια. Τὶ εἶναι ὁ καθένας μόνος του; Ἐνα τίποτε σχεδόν. «Γῆ καὶ σποδός». Μονάχα ἐνωμένος μὲ τὸν Θεὸ μπορεί νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀληθινὴ δόξα, τὴν ἀληθινὴ ὕψωση. «Ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψώθησεται», εἶπε ὁ Κύριος.

Οἱ στίχοι αὐτοὶ τοῦ ψαλμοῦ ΡΛ' εἶναι τὸ κλειδί κάθε γνήσιας προσευχῆς, τὸ μοναδικὸ κλειδί πὺν μπορεί νὰ ἀνοίξῃ τοὺς οὐρανοὺς εἰς ἐπήκοον τῆς ψυχῆς μας. Ἡ ταπεινοφροσύνη κάνει τὸν Κύριον εὐήκοον. Γιατὶ ὁ ἴδιος λέγει: «Ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω εἰ μὴ ἐπὶ τὸν ταπεινόν;». Σὲ ποιὸν ἄλλον θὰ ρίξω τὸ βλέμμα μου μὲ εὐμένεια παρὰ στὸν ταπεινόφρονα; Ποιὸν ἄλλον ἀπ' αὐτὸν θὰ ἀκούσω; Ποιὸς ἄλλος ἔχει παρησία ἀπέναντί μου; Μονάχα ἐκεῖνος πὺν ἀναγνωρίζει τὴν ἀναξιότητά του. Μονάχα ὅποιος ἰσοπεδώνει τὸ ἐγὼ του μπροστὰ στὴ διακαιοσύνη καὶ τὴ δύναμή μου. Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι ἡ κλειδοκράτειρα τῆς Ἐδέμ. Αὐτῆ, κατεβάζοντας τὸν ἄνθρωπο χαμηλά, τὸν ἀξιώνει νὰ φθάσῃ

στά ὕψη τῆς θεότητος. Στά ἀβυσσαλέα θεμέλιά της στηρίζεται ἡ ὑποποιὸς δύναμις τῆς θείας Χάριτος. Ὅσο πῖο ψηλά πηγαίνει ἓνα οἰκοδόμημα, τόσο πῖο βαθειά θεμέλια ἀπαιτεῖ.

«Εἰ μὴ ἔταπεινοφρόνουν, ἀλλὰ ὕψωσα τὴν ψυχὴν μου ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ὡς ἀνταποδώσεις εἰς τὴν ψυχὴν μου».

Μὲ νήπιο παρομοιάζει τὸν ἑαυτό του ὁ ἱερός ποιητής. Μὲ νήπιο πὺ ἀποζητᾷ ἀπὸ ψηλά, ἀπὸ τὸ μητρικὸ στήθος, τὴν τροφή του. Δὲν προσφέρουμε ἑμεῖς. Ὁ Θεός, ἡ πηγὴ παντὸς ἀγαθοῦ, μᾶς προσφέρει τὴ ζωὴ τὴν ἀληθινή. «Ἄνωθεν ἔστι καταβαῖνον πᾶν δῶρημα τέλειον», ψάλλει ἡ Ἐκκλησία. Τί νὰ περιμένουμε ἀπὸ τὸ οὐτιδανὸ καὶ ἁμαρτωλὸ Ἐγὼ μας; «Χάριτί εἰμι σεσωσμένος», ὁμολογεῖ καὶ ὁ μέγας Παῦλος. Μπορεῖ τὸ νήπιο νὰ κινηθῆ καὶ νὰ ψάξῃ γιὰ τὴν ἐπιούσια τροφή του; Μπορεῖ νὰ κατευθύνῃ τὴ ματιὰ του πουθενά ἄλλοῦ ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μητέρα του; Ἀπ' αὐτὴν περιμένει τὸ γάλα πὺ χρειάζεται. Σ' αὐτὴν ἀνυψώνει τὸ βλέμμα παρακλητικὸ. Ἔτσι καὶ ἑμεῖς, ὑψώνουμε τὸ βλέμμα τῆς ψυχῆς, μὲ τὴν ἀδιάλειπτη προσευχή, μὲ τὴν ἀδιάκοπη ψυχικὴ μας ἀνάταση, πρὸς τὸν «Πατέρα τῶν φώτων», πρὸς τὸν Τροφодότη τῆς ψυχῆς, πὺ μὲ τὴ χάρη Του μᾶς ἐμπνέει, μᾶς φωτίζει, μᾶς στηρίζει καὶ μᾶς εὐφραίνει. Νήπια εἴμαστε ἐνώπιόν Του, μὲ τὸ ταπεινὸ μας φρόνημα, μὲ τὴν ἀπλότητα τῆς προαιρέσεώς μας, μὲ τὴ βαθειὰ συναίσθηση ὅτι ἡ ἀτέλεια καὶ ἡ ἀδυναμία μας δὲν ἔχουν ὄρια. Καὶ Ἐκεῖνος, βλέποντας τὴ νηπιότητα τῶν λογισμῶν μας καὶ τῆς καρδιάς μας, ἀποκρύπτει τὸ φῶς του ἀπὸ τοὺς «σοφούς» καὶ τοὺς «συνετούς», αὐτοὺς πὺ καυχῶνται γιὰ τίς ἀνθρώπινες γνώσεις τους, καὶ τὸ ἀποκαλύπτει νηπίους». Ἐδῶ ἄς θυμηθοῦμε καὶ τὴ βεβαίωση τοῦ πρώτου Μακαρισμοῦ: «Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Θέλεις νὰ εἰσέλθῃς στὴν οὐράνια βασιλεία; Γίνε «πτωχὸς τῷ πνεύματι». Δηλαδή: Ἀποψίλωσε τὸν ἑαυτό σου ἀπὸ κάθε ὑψηλὴ ἰδέα πὺ ἔχεις γι' αὐτόν, ταπεινώσου ἄδολα, γίνε νήπιος, γίνε «ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον». Μὴν ἀναγνωρίζεις καμμιά ἀξία στὸν ἑαυτό σου, καμμιά δύναμη. Φύγε ἀπὸ τὴν ψυχοκτόνο ἔπαρση, ἀπομακρύνσου ἀπὸ τὴ φιλαυτία καὶ τὴν αὐταρέσκεια. Στρέψου «πρὸς τὰ παιδία» καὶ μιμούμενος τὸ αἶσθημά τους ἐξαρτήσεως ἀπὸ τοὺς μεγάλους, ἐγκαταλείψου στὸν οὐράνιο Πατέρα σου καὶ περίμενε ἀπὸ Αὐτόν, ἀπὸ τὴν Χάρη Του τὴ σωτηρία σου, τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν ἐνίσχυση στὸ στάδιο τῶν ἀρετῶν. Ξέχνα τὴ μόρφωση, τὸν πλοῦτο, τὴν κοσμικὴ ὑπό-

ληψη, πού τυχόν έχεις, και γίνε απλός σαν τὸ μικρὸ παιδί. Ἔτσι, ἡ εἰσοδὸς σου στὸν Παράδεισο εἶναι ἐξασφαλισμένη.

«Ἐλπισάτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν Κύριον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος».

Ἡ σωτηρία μας δὲν εἶναι μονάχα προσωπική μας ὑπόθεση. Ὁ Θεὸς «πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν». Μᾶς σώζει ὄχι μόνον σὰν πρόσωπα, ἀλλὰ καὶ σὰν σύνολο, σὰν Ἐκκλησία. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ νέος Ἰσραὴλ, ὁ νέος περιούσιος λαὸς τοῦ Κυρίου. Κοινὸ μας λοιπὸν χαρακτηριστικὸ, σὰν μελῶν της, εἶναι ἡ ἀπόθεση τῆς ἐλπίδας μας στὸν Κύριο. Γι' αὐτὸ, πολὺ εὐστοχα ἔρχεται ἡ κατακλείς τοῦ Ψαλμοῦ: «Ἐλπισάτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν Κύριον...». Ὅπως ὁ Ψαλμῶδός, ἔτσι καὶ ὅλη ἡ Ἐκκλησία περιμένει τὴ σωτηρία ἀπὸ τὸν Θεό, ἔχει ὑψωμένα τὰ μάτια σ' Αὐτόν, σὰν τὸ νήπιο πού περιμένει ἀπὸ τὴ μητέρα του τὴν τροφή του. Σὲ ὅλο τὸν βίω της πάνω στη γῆ, ἡ Ἐκκλησία εἶναι στραμμένη πρὸς τὰ ἄνω, «ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος», ἕως τὴ συντέλεια τοῦ φθαρτοῦ τούτου κόσμου.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Ι Σ

Ἀνακοινῶνται ὅτι τὸ Δ/κὸν Συμβούλιον τοῦ ΤΑΚΕ ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτοῦ τὴν 9-2-71 ἀπεφάσισεν ὅπως ἀπὸ 1/1/1971 καὶ ἐφεξῆς ἡ σύνταξις τῶν ἐφημερίων κανονίζεται εἰς τὰ 70% τῶν ἀποδογῶν ἐνεργείας των, ὡς τοιούτων ἐνοουμένων τοῦ βασικοῦ μισθοῦ τῆς μισθολογικῆς βαθμίδος εἰς ἣν ἀνήκουσιν οὗτοι κατὰ τὴν ἔξοδόν των ἐκ τῆς ὑπηρεσίας καὶ τοῦ καταβαλλομένου ἐπιδόματος πενταετιῶν.

Ἐπίσης ἀπεφάσισε καὶ τὴν ἀναπροσαρμογὴν ἀπὸ 1-1-1971 τῶν συντάξεων τῶν ἀπονεμηθεισῶν ἀπὸ 1-1-1967 καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὸ 70% τῶν ἀποδογῶν τὰς ὁποίας ἐλάμβανεν ἕκαστος κατὰ τὴν ἔξοδόν του ἐκ τῆς ὑπηρεσίας.

Τέλος τὸ Συμβούλιον, δι' ἐτέρας ἀποφάσεώς του καὶ ἐπὶ τῷ τέλει τῆς διαπιστώσεως τῆς οἰκονομικῆς πορείας τοῦ Ὄργανισμοῦ, ἀπεφάσισε τὴν σύνταξιν ἀναλογιστικῆς μελέτης καὶ διὰ τοὺς τρεῖς κλάδους αὐτοῦ.

Ἐκ τοῦ ΤΑΚΕ.

== Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α ==

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Συμπόσιον Πατέρων. Κλήμεντος πρὸς Κορινθίους Α΄. — **Ἐπίκαιρα**. — **Σάββα Ἀγουρίδου**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ὁ Εὐαγγελισμὸς τοῦ συγχρόνου κόσμου. — **Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Τέχνη καὶ Ἠθική, Α΄. — **Μητροπολίτου Δράμας Διονυσίου**, Ὁ Πολύτιμος Μαργαρίτης. — **Αἶδες**. Δρος Ἀ. **Ἀλεβιζοπούλου**, Ἐνοριακά. Αἱ ποιμαντικαὶ δυνατότητες τῶν Ἐνοριακῶν Κέντρων Νεότητος. — **Στυλιανοῦ Μπαϊρακτάρη**, Αἱ μεταφράσεις τοῦ Ψαλτηρίου εἰς τὴν ἀπλοελληνικὴν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας. — **Φ.**, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — **Βασ. Μουστάκη**, Στὸ περιθώριον τῆς Ἀγίας Γραφῆς — Ὁ Ψαλμὸς ρλ΄.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»,
Ὅδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι (140).